

ARBETAR MAKT

1/77

ÅRG 6

3 kr

FÖRE...

OCH EFTER...

MEDBESTÄMMANDELAGEN

Eva Engstrand 1977

Budgeten, krisen och socialdemokratiet

Den budget som presenterades i början av året tilldrog sig ovanligt stort intresse på grund av regeringsskiftet. En opassande besvikelse hos ledarskribenterna i de borgerliga tidningarna, och häftig reaktion från sossehåll.

SOSSEPOLITIK

Det är klart att folkpartister och moderater hade väntat sig något radikalt annorlunda. Men de som hamnade i regeringen kunde tydligen snart nog förmärka att det inte återstod något annat än att i stort sätt fortsätta med sossarnas politik - den enda möjliga vägen att sköta ett utvecklat kapitalistiskt land. Den nya regeringen är inte mer borgerlig än den gamla.

Sossarna kritiserar bl a Bohmans uppmärksamhet till återhållsamhet i avtalsrörelsen. Men sossarna har då glömt Strängs traditionella uppmärksamhet om "löneökningar inom de ekonomiska ramarna". Samma vin i nya läglar! Socialdemokratiens "skuggbudget" som presenterades en vecka efter "Nådiga Luntan" visar också att man inte har någon radikalt annorlunda politik att komma med - vad gäller budgeten.

Men i Aftonbladet av den 10 januari, så presenterades faktiskt något av ett alternativ från sossehåll. Den unge radikale "teoretikern" Olle Svenning skriver där hur han menar att sossarna skulle kunna rädda kapitalismen från

att gå under. Nu finns det dock inte så många åtgärder att välja på för att rädda kapitalismen - och de går alla ut på att arbetarklassen ska betala. Bohman menar till återhållsamhet, att arbetarna frivilligt via LO ska sänka sina löner. Svenning, radikal som han är föreslår att arbetarnas löner ska *konfiskeras!* Låt oss lyssna till denna "socialist":

DET "RADIKALA" ALTERNATIVET

Efter att ironisera över borgarregeringen, Helmut Schmidt och ekonomer som anser att "samhällsansvaret ska betalas av arbetarklassen" kommer så Svennings recept. "Den här ohjälpligt, socialt eländiga kapitalistiska krisen är egentligen en perfekt illustration till förslaget om löntagarfonder.

Grundproblemet idag är - vid sidan av den svaga internationella konjunkturen - att företagen inte kan förmås investera med mindre än att deras vinstutsikter ökar kraftigt. Detta i sin tur leder till att lönerna måste frysas eller dämpas och då ökar förmögenhetsklyftorna ännu mer.

Ökar man å andra sidan lönerna så skapas, i det system vi nu lever, risken för inflation och stagnation i investeringarna.

Löntagarfonderna bygger bl a på idén att löntagarna istället för att förvandla vinsterna till kontanta löner låter kapitalet till en del finnas kvar i företagen.

Man köper makt genom att *avstå en del av den omedelbart möjliga privata konsumtionen.*" (AM:s kurs)

Det är tur för Svenning att han är avfotograferad i svart-vitt i bilden ovanför sin kolumn, ty annars skulle man väl få se att han är störtrodd i nyllet. Vi kan nämligen inte tänka oss att han utan att rodna kan anklaga Bohman för att uppmåna till lönesänkningar, samtidigt som han föreslår samma sak själv! Med sådant hyckleri framträder sossarnas "radikaler" på debattens arena... Naturligtvis motiverar Svenning denna lönesänkning med att arbetarna ska få "makt" istället, till att "bygga ut sysselsättningen efter löntagarnas behov och inte efter kapitalägarnas vinstförväntningar". Men detta är bara amsagor. Industrier i Sverige byggs inte ut efter "kapitalägarnas vinstförväntningar", utan efter *kapitalets* krav på vinst. Det har ingen betydelse om det är Wallenberg, Staten eller Metall, eller t o m ett "Arbetarråd" som äger företaget. De är alla underkastade kapitalismens lagar. Oavsett om arbetarna på Volvo äger Volvo, och om arbetarna på Saab äger Saab, så är dom tvingade att konkurrera ut varann!

Sossarnas, Meidners och Svennings löntagarfonder är nog en "klok politik" för att tillfälligt rädda kapitalismen undan sin egen kris. För att rädda arbetarklassen undan kapitalismen krävs en socialistisk politik. Och det är något helt annat.

NC

tidningen ARBETARMAKT

utges av Förbundet Arbetarmakt
Årgång 6, nummer 1 1977 (45)

Adress: Tidningen ARBETARMAKT
Box 31 102
400 32 Göteborg 31
Telefon: 031/423098

Prenumeration för 12 nummer:
Vanlig prenumeration 40:-
Stödprenumeration 60:-
Kampprenumeration 100:-

Prenumeration för 6 nummer: 25:-

Postgiro prenumeration: 38 13 00-3
Postgiro redovisning, ombuds försäljning: 20 21 02-0
Postgiro beställning av tidigare nummer: 20 75 76-0

Postgiro STÖDFONDEN: 23 71 77-1

Ansvarig utgivare: Håkan Forshult

Detta nummer presslagt den 1 februari. Manuskript och illustrationer till nästa nummer skall vara redaktionen tillhanda senast den 18 mars.

Eftertryck medges endast med angivande av källan.

ISSN 0345 - 0325

Tryck: Tryckerigruppen i Göteborg
Göteborg februari 1977

VI NOTERAR...

att Dick Åhman i Facklig opposition på Volvo inför de stundande klubbvalen, 22 och 23 februari, "medger att många av kraven är gemensamma för oppositionen och den nuvarande klubbstyrelsen, men han anser att klubbstyrelsen inte tillräckligt drivit frågorna." (Göteborgsposten 28/1-77)

att nya regeringen sökte dispens hos sig själv. Det var när man tillsatte nya informationssekreteraren hos statsråden. Egentligen ska

VI NOTERAR...

tjänsterna utlysas i vanlig ordning men regeringen gick vid sidan av lagen och begärde dispens. Ansökan inlämnades och svaret blev som väntat positivt.

att det inte längre råder någon tvekan om vad MoDo:s direktör Matts Carlgren ska omskolas till efter revolutionen. "Gamla sågverksarbetare är ett släkte för sig", säger han. "De vill vara utomhus i regn och rusk, uppleva bullret och lukten och inte börja jobba i en mo-

VI NOTERAR...

dem fabrik". Då hr Carlgren ju är en känd friluftsmänniska lovar vi härmed högtidligen att han ska få vad han tal...

att enligt årets första Metallarbetare, är LO:s nya kurs "Från samråd till medbestämmande" klar. Metallarbetaren skriver om denna kurs bl a: "Cirkeln skall i huvudsak läsas på betald arbetstid med stöd av förtroendemannalagen. Det innebär att bara förtroendemän kan delta och att arbetsgivaren är underrättad." Kan uppdelningen mel-

VI NOTERAR...

lan ledare och ledda uttryckas klara?

att Gunnar Adler-Karlsson i Arbetaren 4/77 under rubriken "Den blågula socialismen - som jag vill ha den" uttrycker förhoppningen att "med en oändlig fond av såväl beslutsamhet som tålmod skulle den blågula socialismen skapa den slutliga syntesen, det klasslösa samhället, utan att på vägen dit behöva passera över den slutliga klasskampen". Med en oändlig fond av tålmod finns kanske även möjligheten att Gunnar Adler-Karlsson kan upphäva tyngdlagen.

Vad vill Förbundet

Förbundet Arbetarmakt kämpar för det kommunistiska, klasslösa samhället. Vägen dit går över det socialistiska samhället.

Arbetarråd

Vi kan skönja hur ett framtida socialistiskt samhälle skulle kunna gestalta sig, om vi studerar den organisation som ständigt har återkommit i arbetarklassens kamp, de i revolutionära situationer uppkomna *arbetarråden*.

Alltifrån sovjeterna i Ryssland 1905 och 1917-18 - över råden i Spanien 1936 och Ungern 1956 - till komitetterna i Portugal 1975, har rådsformen visat sig vara arbetarklassens självklara organisering.

Rådsrörelsen saknar alltså ingalunda historia, men den har förtigits, beljugits och bekämpats av borgare, stalinister och maoister. Somliga leninister erkänner rådets betydelse, men ser i dem endast en stödorganisation till staten och partiet, och inte som *socialismens kärna*: den organi-

sationsform som kastar alla hierarkiska och från proletariatet skilda makter över ända.

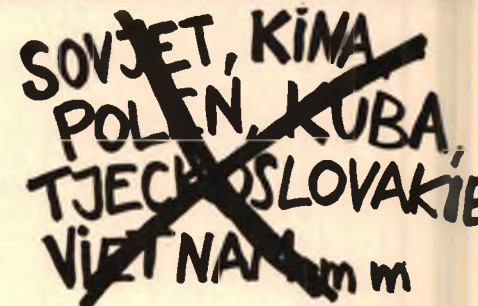
Det socialistiska samhället innebär att arbetarklassen utövar den *direkta* kontrollen över produktionen och samhället. Det kan endast ske genom att det på basplanet (arbetsplatser, bostadsområden etc) bildas råd och att dessa centraliseras till regionala och centrala församlingar. Makten ligger hela tiden hos de lo-

kala råden genom att en delegat alltid är ansvarig inför den församling hon/han är utsedd av. För att undvika "proffsrepresentanter" tidsbegränsas delegatperioden, delegaterna är omedelbart avsättbara och har inga privilegier. Självklart varvas manuellt och intellektuellt arbete (arbetsrotation). En planekonomi upprättas, vilken styrs av råden.

Total revolution!

Vi framhäver att socialismen kräver en *total revolution*, som griper in i livets alla områden. Gränsen mellan arbete och fritid suddas ut, begrepp som "kultur" och "politik" blir en naturlig del av all mänsklig aktivitet, arbetsdelningen bekämpas och uppdelningen av beslutsfattare och verkställande av besluten upphör.

Förhållandet man - kvinna - barn befrias från de förtrycksmekanismer som återfinns i bl a kärnfamiljen. Nya boende- och samlevnadsformer kommer att kunna utvecklas.

Finns det då något exempel på ett socialistiskt land? Nej, tyvärr. I de länder som kallar sig socialistiska råder istället för kapitalism ett nytt produktionssätt, statsbyråkrati. Där ligger den beslutande makten hos en byråkrati, organiserad i det "kommunistiska" partiet. Denna byråkratklass upprättar en planekonomi i enlighet med sina egna intresser. Statsbyråkratien kan lika lite som kapitalismen reformeras bort, och det pågår ständigt en klasskamp i dessa länder, vi har sett exempel på detta i bl a Polen 1970-71 och Shanghai 1968.

Om det här med revolutionära krav

Varje dag under den senaste tiden har vi kunnat läsa och höra talas om permitteringar, nedläggningar, utökad skiftgång, avskedanden, korttidsvecka m m, m m. Den svenska industrins överproduktionskris berör allt fler arbetare. Den enskilde personens reaktion på massmedias dagliga krisbudskap skiftar allt efter hur pass konkret man själv berörs. Rädsla och osäkerhet för familj och framtiden blandas med ilska och protest, beroende på vilka allmänna illusioner man gjort sig.

Nedanstående artikel är ett debattinlägg, som betonar vikten av ett *kommunistiskt*, inte ett reformistiskt, alternativ i en arbetslöshetskris.

1. Ett kapitalistiskt samhälle innebär ett samhälle i permanent ekonomisk kris. Än den ena, än den andra branschen drabbas. Avfolkningen av landsbygden, miljöförstöringen och energikrisen är andra exempel. Ekonomin kännetecknas av ständiga vågrörelser, upp- och nedgångar, dels i världsmätsstock, dels för varje enskilt land som i större eller mindre utsträckning har del i det internationella utbytet av varor och tjänster. Lågkonjunkturerna medför ökad arbetslöshet, liksom lönesänkningar orsakade av arbetarklassens minskade manövrerutrymme för ekonomisk kamp.

2. Den nuvarande krisen i Sverige är i huvudsak en överproduktionskris. Den visade sig först inom varvsindustrin. I bl a Sverige, Japan och Storbritannien har denna industri sedan länge kunnat påräkna ett enormt statligt stöd, av en storleksordning som många andra branscher bara kunnat drömma om. Under 60-talets slut levde redare och storvarv i en veritabel tankemoja, som fick en brått slut i och med oljekrisen. I Sverige och Norge fylldes fjordarna av supertankers utan uppdrag.

Det är den svenska socialdemokratiska politikens förtjänst att våra varv inte konkurrerades ut redan på 60-talet av de betydligt effektivare japanska medtävlingarna. Men nu har man till slut nått den absoluta gränsen; idag talar man på fullt allvar om att t o m lägga ner Arendal, ett av Europas modernaste varv...

3. Uppgången i den internationella konjunkturen, där den amerikanska ekonomin utgör den ledande kraften, blev inte

så markant under 1976 som man hade väntat. I synnerhet Sverige har kommit på efterkälken, och väntar ännu på att utvecklingen ska vända. Förseningen i den internationella konjunkturuppgången är speciellt bekymmersam för den svenska ekonomin, eftersom sossarna pumpat ut miljarder kr i "lagerstöd". Man har alltså subventionerat företagen för att de under lågkonjunkturen skulle fortsätta att producera och lägga upp på lager, med den fromma förhoppningen att man skulle bli av med lagren under den förväntade högkonjunkturen. På så sätt undvek man den ökade arbetslöshet som annars brukar följa i lågkonjunktursens kölvatten.

Problemet är "bara" att uppgången har låtit vänta på sig, och företagen har börjat bli verkligt nervösa. Sverige av idag börjar alltmer uppvisa bilden av ett ekorrbö, där de samlade vinterförråden skulle räcka för en ny istid. Endast en högkonjunktur i stil med guldruschens dagar skulle kunna tömma förråden. Mitt i alltihop klampar Bohman, Fäldin & co in i regeringskansliet och deklarerar att företagen i största möjliga utsträckning ska stå på egna ben. Svaret har inte låtit vänta på sig: Driftsinskränkningar och permitteringar.

4. Vi vet ännu inte hur djup krisen kommer att bli. Från varven har den spritt sig till järn- och stålverken (Oxelösund, Stålverk 80, m fl) och till gruvorna (Grängesberg). Men krisen är inte bara följdreaktioner av varvsnäringens sammanbrott. Företag utan varje anknytning till varvssektorn har drabbats, alltifrån knäckebrödsfabriker till glasbruk. *Krisen är alltså inte strukturell, dvs med en tillbakagång för vissa branscher och en framryckning för andra, utan ALLMÄN.*

5. Det mest näraliggande kravet vid permitteringar är att få behålla jobbet, eller åtminstone få full lön under permitteringstiden. Det är viktiga krav som vi måste ta kamp för. Och som alltid är det av vikt att kampen organiseras så självständigt som möjligt om man ska åstadkomma några verkliga resultat. När vi betonar vikten av att organisera sig självständigt från t ex facket, utgår vi inte bara från en teoretisk övertygelse om vikten av att stärka utom-fackliga tendenser hos arbetarklassen; så som facket idag fungerar, *konkret och praktiskt*, är den enda möjligheten även ur ett kortsiktigt, "pragmatiskt" perspektiv att ställa facket åt sidan (På varven i Göteborg har facket helt kapitulerat inför nedläggningsplanerna. En namninsamlingskampanj på Göteborgsvarven, organiserad av i huvudsak KFm(r) kring krav på varvens bibehållande, konfiskation av Saléns tillgångar m m samlade 4000 namn (dvs nästan hälften av Göteborgs varvsarbetare). Med dessa namnunderskrifter i bakfickan åkte en s k ar-

betardelegation till Stockholm och uppvaktade bl a industriministern och Vpk:s partistyreelse. På det senare stället uppmanades man att aktivera sig fackligt för sina krav, vilket tillbakavisades med motiveringen att som facket fungerade och hade agerat på varven i Göteborg var det ett föga verklighetsförankrat perspektiv).

6. En kamp mot arbetslösheten, mot nedläggnings- och permitteringsshot, blir svårare att lyckas med ju mer krisen brett ut sig och blivit allmän. Kampen för fortsatt drift av ett företag kan lyckas när a) man kan räkna med kraftiga solidaritetsaktioner från andra arbetargrupper, och b) det finns pengar i statskassan för att rädda företaget ifråga, eventuellt "smörja" en kapitalist för att förmå honom att ta över klabbet. Anledningen till att staten kan förmås att göra sådana räddningsaktioner är att man skrämts av andra arbetares solidaritet och exemplets medvetandehöjande effekter. Man känner sig *politiskt* tvingade att ingripa (de mest typiska exemplen är Clyde-varvet i Skottland och LIP-fabriken i Frankrike). Vid en allmän kris har man inte råd med dylik välgörenhetsverksamhet. Behovet av att "sanera" ekonomin enligt kapitalistiskt recept får stå över behovet av politiskt-ideologiska manövrar.

7. Det är följaktligen felaktigt att som *generell* politik kräva förstatliganden eller statligt stöd till krisdrabbade industrier. För det första leder det faktum att en "kommunistisk" organisation kräver förstatliganden till att många människor bringas uppfattningen att "kommunister" sätter likhetstecken mellan å ena sidan en utökning av det statliga inflytandet och en framryckning mot socialismen å den andra (Saken blir knappast bättre av att somliga "kommunister" faktiskt gör det!). Det borde vara på tiden att denna sega fördom om statsingripanden och socialism äntligen utrotas. För det andra, av skäl som redogjordes för under punkt 6, kan inte statsingripanden och förstatliganden lösa krisen annat än temporärt och för vissa sektorer. Att försöka inrikta arbetarklassens aktivitet på att tvinga fram statsingripanden innebär

Forts. sid 4

Arbetarmakt?

Krossa kapitalismen!

För att genomföra den socialistiska revolutionen, såväl i öst som i väst, krävs det att arbetarklassen är organiserad och förberedd, medveten om sin historiska uppgift att störta kapitalismen och upprätta socialismen. Det kommer dock alltid att finnas arbetare som är mer medvetna än andra, de som går i spetsen i kampen. Det är också nödvändigt att dessa "avantgardet", organiserar sig. Genom att vara en del av klassen, känna dess historiska erfarenheter och tillämpa den revolutionära teorin, marxismen, kan avantgardet göra analyser av den aktuella situationen som möjliggör ett effektivt ingripande i klasskampen.

Leninism? Nej!

Denna organisering måste innebära något helt annat än det leninistiska partiet. Den leninistiska partiteorin betraktar förhållandet

mellan teori och klasskamp, mellan medvetande och vara, som ett ensidigt förhållande. Den betraktar teorins framväxt oberoende av klasskampens vågor. Teorin blir därför en angelägenhet för Partiet. Leninisterna menar att arbetarna inte på egen hand kan uppnå ett socialistiskt medvetande, utan att Partiet måste tillföra detta. På detta sätt kan man rättfärdiga sin egen ställning utanför klassen och räkna sig som en institutionenaliserad maktfaktor i det "socialistiska" samhället.

Självständighet? Ja!

I stället för ett förlitande på Partiet framhåller Förbundet Arbetarmakt den hos arbetarklassen nödvändiga självständigheten, såväl i förhållande till den borgerliga staten, den reformistiska rörelsen och fackföreningarna, som till mer eller mindre revolutionära organisationer. Denna självständiga organisering tar sig idag uttryck i bl a stormöten och strejkkommittéer.

Fackets begränsningar

Vi arbetar idag för att sammansluta de mest medvetna och aktiva arbetarna i s k arbetsplatskommittéer. Dessa kan vara alltifrån en löst sammansatt "kompisgrupp", en studiecirkel, en grupp kring en tidning, till en fast och organiserad grupp med en politisk plattform.

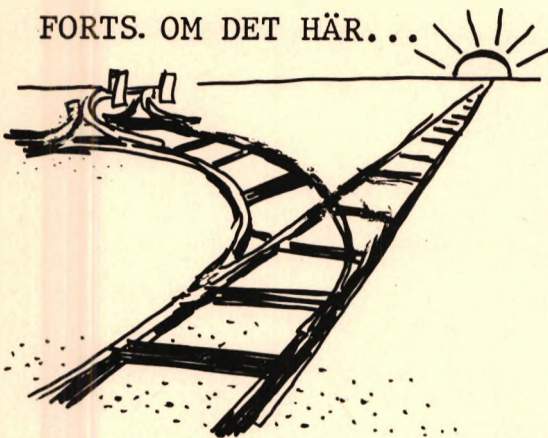
Fackföreningarna är inom-kapitalistiska organisationer, de är en organisering för försäljning av varan arbetskraft. De upprätthåller avståndet mellan ledare och ledda. Varje revolutionär situation har visat att fackföreningarna spelar en kontrarevolutionär roll. Genom att de förutsätter en motpart - kapitalisten - hindrar de automatiskt utvecklingen av såväl den revolutionära medvetandet som organiseringen. Därför är det felaktigt och omöjligt att försöka erövra fackföreningarna för en revolutionär politik.

Förbundet Arbetarmakt anser att det idag inte existerar någon konsekvent revolutionär organisation, och har därför tagit till sin uppgift att bidra till skapandet av en sådan. För oss innebär det tre huvuduppgifter: 1. att framhålla att socialismen innebär *arbetarmakt* och inte *partimakt*. 2. att framhålla den för socialismen nödvändiga *självständigheten* hos arbetarklassen. 3. att framhålla att socialismen kräver en *total revolution*.

Arbetarklassens frigörelse måste vara dess eget verk!

FORTS. OM DET HÄR...

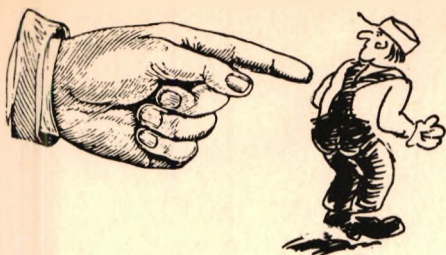

därför att leda in arbetarklassen på ett stickspår. Sedan staten gjort vad den kunnat står man där lik förbannat, i värsta fall med ett statskapitalistiskt samhälle av halvfascistiskt snitt.

8. Det faktum att det sitter "riktiga" borgare i regeringen efter valet, samt det tilltagande hotet mot sysselsättningen, har föranlett en del vänstergrupper att formulera "krisresolutioner" och "krisprogram". Det är väl inget större fel i sig. Det är heller inget fel på innehållet - om man är reformist.

Förbundet Kommunist:s resolution (*Arbetarkamp* nr 1/77) är en sådan. Det präglas helt av ett inom-kapitalistiskt perspektiv. "Försvar av levnadsstandarden - för reallönehöjningar, Försvar av sysselsättningen, Mot kärnkraft och energislöseri, Kamp för att stärka arbetarnas makt och inflytande på arbetsplatserna, Kamp mot den sociala nedrustningen" är några av rubrikerna. Förutom förstatliganden och statligt stöd föreslår man alternativ produktion m m.

Mycket av vad som sägs i resolutionen är bra och riktiga kampkrav. Men kommunisters uppgifter är inte att enbart driva kampen för arbetarklassens positioner inom kapitalismen, även om den biten också hör hit. Kommunisters huvuduppgift är istället att förena den dagliga kampen med ett perspektiv på socialismen, att förklara socialismens nödvändighet. FK:s krisresolution visar knappast på hur en sådan förening ska kunna ske, fast det i sista meningen talas om att "få igång en debatt kring socialistiska lösningar". Hur då då?

9. Kommunisters uppgifter som arbetare i allmänhet är att delta i all kamp som flyttar fram klassens positioner. Kommunisters uppgifter som *kommunister* är att förbinda arbetarklassens aktuella situation med ett kommunistiskt perspektiv, att omvandla den spontana ekonomiska kampen till en politisk kamp om samhällsmakten.

Mycket av det som finns i t ex FK:s krisresolution och andra liknande förslag är riktiga krav. Men det saknas ett socialistiskt perspektiv. Det förefaller som om de olika kraven kan tillgodoseas av regeringen och kapitalisterna bara vi kämpar tillräckligt. Men både vi och FK vet att så är det inte. Först socialismen kan tillgodose de berättigade krav som arbetarklassen ställer idag.

10. Frågan är "bara": Hur ska vi kunna ge kampen idag ett socialistiskt per-

spektiv? Var finna denna verkligt goda cigarr? Det är en urgammal frågeställning inom "vänstern". Resultatet brukar

antingen bli att revolutionärerna sänker sig till den ekonomiska kampens nivå och försöker hjälpa till att genomföra de aktuella kraven under mottot "kamp lönar sig". Detta brukar kallas för "empirism". Den andra varianten är att man för fram fraser som "Leve den socialistiska revolutionen" eller "Slut upp i den revolutionära organisationen", dvs en "dogmatisk" avvikelse. Eller också bäge sakerna på en gång, det vanligaste alternativet.

11. Utgångspunkten för "empiristerna" är uppfattningen att arbetarklassen "inte är redo" för att höra talas om socialistiska alternativ, utan att den i kampen ska komma underfund med socialismens nödvändighet.

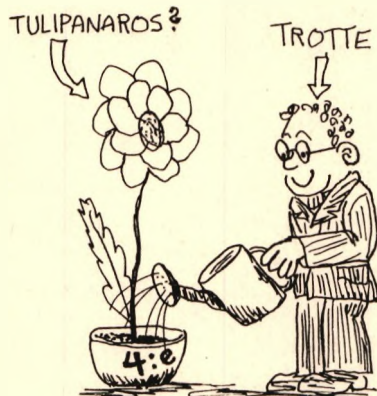
Kruxet är bara att arbetarklassen till stor del insett hur samhället fungerar, vilka möjligheter det finns till kamp, hur och när den kan utnyttja fackföreningarna etc. *Arbetarklassen går helt enkelt inte på så enkla bluffar som vänstern försöker tuta i dem.* Så t ex har folk insett att landsbygdens avfolkning är ett måste under kapitalismen. Om fjordarna ligger fulla av fartyg så inser nog varvsarbetarna att inte ens statliga varv kan få fler båtar sålda, vad de möjligtvis hoppas på är att staten ska gå in och dämpa krisens värsta följdverkningar.

Lika lite går man på några vitsar om att "Partiet" ska klara skivan. Parollerna om socialismens nödvändighet når aldrig utöver parollernas nivå, de blir blott till proklamationer.

FK föreslår att man ska försöka "få igång en debatt om socialistiska lösningar". Men hur mycket gör man egentligen själva för att få igång en sådan debatt? I praktiken ifrågasätter man inte kapitalismen, om man ser till det faktiska innehållet i krisresolutionen, utan kommer farande med en radda reformistiska lösningar.

12. Dom enda som har försökt ta upp problematiken kring förhållandet mellan den inomkapitalistiska kampen och kampen för socialismen, är trotskisterna. De presenterar i alla möjliga (och omöjliga) situationer s k övergångskrav, dvs krav som kan tyckas vara riktiga att ta kamp för i ett inomkapitalistiskt perspektiv, men när väl arbetarna går till kamp för dem, så kommer de till insikt om att de i själva verket inte går att genomföra under kapitalismen, utan de "tvingas" genomföra socialismen för att få igenom sina krav. Typiska övergångskrav är t ex "arbetarveto" och "arbetarkontroll".

Vi kan åtminstone ge trotskisterna en ros för att de försökt, och för att de aktualiserat behovet av något slags "övergångsprogram". Men av samma orsak som under punkt 11 är trotskisternas system av övergångskrav orealistiskt. De arbetare som förväntas svälja både agn och krok uppfattar inte övergångskraven som realistiska, som möjliga att genomföra under kapitalismen, och just *därför* är trotskisternas batteri av krav orealistiskt. Deras övergångsprogram bygger på ett tämligen grunligt och okunnigt funderrande över arbetarklassens "masspsykologiska" status.

13. Det är dock enklare att säga "tulipanos" än att göra den. Hur ser sådana krav ut som förenar de krav som spontant växer fram ur permitteringar och friställningar med ett socialistiskt perspektiv?

Jag menar att kraven *inte* bör formuleras i parollform. Det är mera fråga om ett resonemang utifrån en konkret situation.

Man tar sin utgångspunkt i problemsituationen, förklarar orsakerna till t ex arbetslösheten, överproduktionen, miljöförstöringen. I samband med detta konkretiserar man det socialistiska alternativet.

För den aktuella svenska situationen gäller det att först förklara vad som orsakar krisen, visa på krisens olika konsekvenser i form av sociala problem etc. Därefter övergår vi till att förklara hur vi skulle vilja ha det ordnat, vad för slags produktion, hur produktionen ska läggas upp, t ex arbetsmiljön, skiftgång, arbetsrotation etc. Slutligen redogör man för hur besluten härom ska fattas: Arbetarråd istället för parlament, planerad ekonomi istället för kapitalistisk anarki i produktionen.

Jag hoppas att konkreta exempel på en sådan här kommunistisk propaganda ska komma att dyka upp i kommande nummer av *Arbetarmakt*, ty precis som hos den övriga vänstern har den lyst med sin frånvaro där.

Perdix

Redaktionens kommentar: Uppriktigt sagt hade vi efter Perdix' breddsidor mot den övriga vänstern förväntat oss att han skulle komma fram till lite mera handfasta slutsatser av sina resonemang än vad han nu undfagnar oss med. Vi får sätta vårt hopp till den utlovade konkretiseringen i kommande nummer av *Arbetarmakt*.

Redaktionens nya adress:
Tidningen Arbetarmakt
Box 31102
40032 Göteborg 31

Yrkesförbudet 5 år

Den 28 januari i år var, ironiskt uttryckt, något av en "märkesdag" i Västtyskland. Det var på dagen 5 år sedan de västtyska delstaternas ministerpresidenter, under ordförandeskap av dåvarande kanslern Willy Brandt, antog sin rekommendation om yrkesförbud, Berufsverbot.

Den landsomfattande organisationen mot yrkesförbudet, *Initiative Weg mit den Berufsverboten*, arrangerade i slutet av januari och början av februari ett 50-tal demonstrationer och protestmöten i Västtyskland. Också i Paris, Oslo, Bergen, Köpenhamn och i en del holländska städer hölls protestmöten i solidaritet med dem som drabbats av yrkesförbud.

5 års västtyskt yrkesförbud har medfört 850.000 politiska personundersökningar i en stat med 60 miljoner invånare. Det innebär att över 1 % av hela befolkningen utsatts för undersökningar, som går in i privatlivets innersta delar. Under dessa 5 år har 3 000 personer drabbats av direkt yrkesförbud.

Organisationen *Initiative Weg mit den Berufsverboten*, som nu finns på 370 platser i Västtyskland, och som har stödorganisationer i Frankrike, Holland, Belgien, Italien, Schweiz, Danmark, Norge, Finland och Island höll en stor presskonferens på "märkesdagen". Där konstaterades bl a att 5 års yrkesförbud inneburet

- 5 års brott mot grundlagen
- 5 års brott mot gällande folkrättsliga fördrag och konventioner
- 5 års brott mot Förenta Nationernas deklaration om de mänskliga rättigheterna
- 5 års snokande i privatpersoners åsikter och förföljelse av demokrater
- 5 års social, politisk och personlig diskriminering av dem som drabbats, men också
- 5 års allt bredare motstånd både inom och utom landet.

För 5 år sedan befarade man att Västtyskland skulle få ett klimat av antikommunistisk hysteti och häxjakt. De farhågorna har besannats. Också misstanken, att inte bara kommunister utan också socialdemokrater, liberaler och aktiva kristna skulle drabbas, har visat sig riktig. Redan för 5 år sedan såg man en ny utrikespolitik isolering för Västtyskland, vilket idag är en påtaglig realitet. Idag kan man jämföra Västtyskland med Spanien, när det gäller förföljandet av demokrater. Det är därför, menar organisationen, nu hög tid att få stopp på yrkesförbudspolitik, innan den Europeiska samarbets- och säkerhetskonferensen som ska hållas i Belgrad i juli i år svart på vitt kommer att bevisa, att Västtyskland tusentals gånger brutit mot de överenskomelser som undertecknades vid konferensen i Helsingfors i augusti 1975.

Att protesterna mot yrkesförbudet efter intensiv kamp lett till, att bortåt 400 yrkesförbudsdrabbade fått tillbaka sina arbeten, är visserligen en framgång, men ändå en klen tröst. Yrkesförbudets blotta existens är en skam för en stat som vill kallas demokratisk.

GDUP:erna

Bailongen som sprack!

I nr 9/76 av *Arbetarmakt* fanns ett inlägg om Portugal under rubriken *Ny revolutionär organisering*.

Det motinlägg som här följer är inte bara en kritik av diverse påståenden som görs i artikeln, utan också ett försök att ge en något klarare bild av vad de s k GDUP-erna är för någonting.

GDUP betyder inte - som hävdades i artikeln - "Grupper för utveckling av folkmakten", utan "Grupper för folkenhet". Att skillnaden inte bara är en språklig sådan kommer vi strax att visa på.

GDUPerna skapades inte efter valet som en ombildning av "Otelos kommittéer" (?), utan byggdes upp före och för valet. De bildades med "grunden till Otelos program för sin kandidatur" som plattform.

Inom vänstern betraktar man allmänt "folk-makt" som den rörelse på basplanet (bland lant- och industriproletariat, bönder och soldater) som har sitt organisatoriska uttryck i bostadskommittéer, fabrikskommittéer, soldatkommittéer, jordbrukskollektiv, byråd, etc. (organisationer som antingen står i klar ideologisk motsättning till den rådande ideologin, vilket avspeglas i deras praktik, eller som har en klass-sammansättning av proletärer och andra exploaterade).

Otelo de Carvalho

Jag kan ändå instämma i att termen "folk-makt" är alltför oklar, på samma sätt som termen "nationell självständighet" i GDUP:s program är tämligen diffus. Men kritiken av GDUP kan föras djupare än så, och dessutom göras mera konkret. Visst kan man komma till slutsatsen att "GDUP är den mest avancerade formen för massorganisering i Portugal idag", eftersom det inte finns någon annan. Men det gör i sig inte GDUP särskilt "avancerat"...

I dokumentet *GDUP: politisk definition, funktioner och närmare målsättningar*, framställer man sig som "en ny del i den folkliga rörelsen som helhet tagen (eller kanske bättre översatt: "den allmänna folkliga rörelsen"), och förbunden med de andra krafter som ingår i den folkliga rörelsen", nämligen "självständiga folkliga organisationer ... politiska partier och progressiva militärer".

Den breda folkliga rörelsen (förkortas MUP) skulle alltså bestå av GDUP, po-

litiska partier, basorganisationer och de progressiva militärerna.

VÄNSTERN OCH GDUP

MES och UDP (två vänsterorganisationer) hävdar - i strid med ovanstående dokument - att MUP skall vara lika med GDUP, inget utanför GDUP skall räknas till "rörelsen" (och deras praktik har varit konsekvent, de utesluter samarbete mellan GDUP och andra basorganisationer). PRP (den mest "icke-leninistiska" bland de portugisiska vänstergруппerna, red. kommentar) betonar däremot att GDUP skall vara en del i rörelsen för folklig enhet.

I synnerhet UDP (tack vare sin starka organisation och sin representation i den nationella församlingen) har med viss framgång gjort en rad manövrar i syfte att skaffa sig kontroll över de högre och mellannivåerna inom GDUP-ernas samordnande organ.

När Otelo de Carvalho med stöd från "yttersta vänstern" kandiderade till presidentämbetet som enda klara alternativ till vänster om Ramalho Eanes, uppstod en massrörelse som hade sin tyngd i just själva myten Otelo, skickligt underblåst av vänstern. Rörelsen kom att bli helt och hållet inriktad på valet. Numera är de flesta eniga om att rörelsen aldrig organiserades upp ordentligt, att splittring och sektarism råder, att förbindelserna mellan GDUP och organisationerna på det lokala planet var bristande, i den mån de alls existerade (Är GDUP hela "rörelsen" eller en del av den? Frågan besvarades i praktik enligt det förstnämnda alternativet, eftersom man i ringa grad upprätthöll några förbindelser med de övriga folkliga organisationerna).

Det står klart att den bristande organisationen, liksom MES' och UDPs vägran att förknippa GDUP med militärerna och basorganisationerna, har sin grund i skiftande analyser av den politisk-ekonomiska situationen. PRP betraktar en våldsam konfrontation som oundviklig, samtidigt som de förutsäger en fascistisk statskupp inom den närmaste

framtiden. Tills dess sätter PRP sitt hopp till en ny regering, i vilken socialistpartiet (PS) inte skulle tillåtas spela en dominerande roll. Detta redan så omskrivna regeringsalternativ skulle ha sitt stöd främst från kommunistpartiet (PCP) och från den fraktion bland militärerna som stödjer "de nio". En sådan regering skulle vara ett desperat försök att temporärt neutralisera den yttersta högern. PRP driver sedan länge tesen att den borgerliga de-

mokratien i Portugal saknar de nödvändiga ekonomiska marginalerna för att kunna överleva (som tecken på en förestående statskupp pekar man bl a på den stora aktivitet inom flottan som utvecklas av en grupp officerare ("80 mans råd") med anknytning till högern; Pires Velosos (fascist och överbefälhavare över norra militärområdet) uttalande mot Revolutionsrådet och Soares regering, samt hans yrande om en "demokrati med hårda nypor"; Firmiano Miguels (försvarsminister och god vän till Spínola och nämnde Veloso) uttalande i en intervju att han inte utesluter möjligheten av att bilda en ny regering; bildandet av en "skuggregering" som blivit livligt omskriven i högerpress och som har offentligt stöd från de bägge högerpartierna PPD och CDS; splittringen inom socialistpartiet, som bl a orsakats av skicklig påtryckningstaktik från höger; ökad terroristverksamhet; frigivandet av höga officerare inom polisen som överbevisats om delaktighet i terroristverksamheten, etc. etc...)

UDP däremot, uttalar sig klart för möjligheten av och det önskvärda i att den borgerliga demokratin stabiliseras. MES är något mera nyanserad, och försvarar tesen att "en fascistisk utveckling inte är trolig inom ett korttidsperspektiv, inte heller inom den närmaste fram-

tiden". Däremot utesluter man inte möjligheten av en fascistisk come-back på längre sikt.

Mot ovan tecknade bakgrund kan man ganska lätt tänka sig vilka menings-skiljaktigheter som finns inom GDUP beträffande taktik och organisering. Här spelar också de olika organisationernas övergripande ideologier och deras allmänna parti- och organisationsteorier in. MES proklamerade sig som en leninistisk organisation efter sin kongress. UDP går längre och adopterar inte bara Lenin utan också resten av gänget i hans fotspår. UDP betonar gång på gång att den viktigaste uppgiften för proletariatet är att bygga och stärka partiet. PRP har, trots alla oklarheter i övrigt, varit en av de organisationer inom vänstern som klarast betonat nödvändigheten av att proletariatet utvecklar sina självständiga kamporgan. MES har odlat begreppet "folk-makt" och efter proklamerandet av en leninistisk syn på saker och ting har säkerligen många militanter släppt ifrån sig en lättnadens suck sedan ideologi och praktik inom partiet slutligen sammanfallit.

Hos MES, och än mer markant hos UDP

(som är mera förankrat i proletariatet än MES), framträder en allt mer markant manipulations- och rekryteringsaktivitet, och "sektarism är inte något av ondo eftersom den står i partiets tjänst", dvs i arbetarklassens tjänst (leninistisk logik).

När GDUP startade sin verksamhet var många militanter från kommunisterna, socialisterna och även partilösa grupperade omkring dem. Kommunisterna (PCP), som i parlamentsvalen samlade ca 15 % av rösterna, kunde i kommunvalen blott skrapa ihop 7 % för sin kandidat. Otelo fick hela 16 %. Och det här hände när GDUP förklarade sig förkasta vänstermajoritetens regering (PCP+PS) som alternativ till en ren socialistregering. I en sådan regeringskoalition skulle PCP "stå för reformism och eftergiftspolitik gentemot högern och systematiskt attackera själva folk-rörelsen". GDUP betraktade sig som "en revolutionär opposition till PS-regeringen som planerar att regera med ett program fientligt mot arbetarklassen".

KONGRESS

Några månader efteråt kan man bevitna tusentals partilösa och PCP-ares marsch ut ur GDUP, samtidigt som många GDUP upphör att fungera. GDUP:s kongress som skulle äga rum i början av oktober har skjutits upp till november, och inte ens GDUP:s Nationella Kommitté kan se något anmärkningsvärt i att kongressen äger rum efter kommunalvalen. Då ska man hålla i minnet att kongressens syfte bl a var att spika GDUP:s definitiva program inför valet och lägga upp en gemensam taktik i nationell skala. Istället för kongress anordnades ett slags förberedande konferens till nämnda kongress, "GDUP:s första nationella möte". På konferensen kunde man dels bevitna ett typiskt manipulationsförsök från UDP:s militanter, med sina personliga demonstrationer

Forts. sid 14

Kvinnliga lantarbetare i Alentejo

VÄSTASIEN

-linjerna klarnar

Utvecklingen mot "fred" i västasien - en fred som gynnar imperialismen och borgarklassen i hela östra arabvärlden - har en lång och ganska komplicerad förhistoria. De regimer som på 60-talet visade sig progressiva, i den meningen att de ville genomföra förstatligande av råvarutillgångar, statlig kontroll över ekonomin överhuvudtaget och reformer på det sociala området, som Nassers Egypten och det baath-socialistiska Syrien, var också klart fiendliga mot den sionistiska staten Israel. Den palestinska nationella kampen hade i dessa länder ett materiellt och politiskt stöd. Det tog sig olika uttryck, bl a att den palestinska rörelsen hade militära träningsläger i Syrien och att man hade möjligheter att agera och sprida propaganda bl a från en radiostation i Kairo.

Dessa regimer hade också en klar hållning mot USA-imperialismen, och utgjorde alltså ett hot mot USA:s önskan att skaffa sig kontroll över oljetillgångarna i Västasien. Nasseristerna och baathsocialisterna stödde också nationellt demokratiska rörelser i området, som t ex NLF i Sydjemen.

I de imperialistiska planerna på att skaffa sig kontroll över östra arabvärlden, utgjorde Israel ett viktigt redskap. Sexdagarskriget -67, då Israel angrep Syrien och Egypten, var ett led i dessa planer. Man okuperade Sinai-halvön och Golanhöjderna. Syrien och Egypten led stora materiella förluster, och framförallt Egypten började förlora sin roll som maktfaktor i arabvärlden. Nederlaget utnyttjades till att ekonomiskt knyta upp Syrien och Egypten till Saudi-Arabien, som sedan början av 60-talet rustats upp av USA-rådgivare för att kunna tjäna sin roll som USA:s andra hantlangare i området. Saudi-arabiskt privatkapital började också investeras i de båda länderna - vilket också undergrävde nasseristernas strävanden, och skapade förutsättningar för en klart borgerlig utveckling.

Under den senare delen av 60-talet hade också Nationella fronten i Sydjemen befriat den sydvästra delen av Arabiska halvön från brittisk kontroll, och en nationell rörelse, nuvarande Folkfronten för befrielse av Oman, hade etablerat sig och befriat större delen av provinsen Dhofar, i det ytterst reaktionära och efterblivna sultanatet Oman.

USA:s politik i området har varit att skaffa sig säkra allierade - Israel, Saudiarabien och Iran - som man rustat till tänderna med vapen och militära rådgivare, men har också gått ut på att "modernisera" regimerna genom att med hjälp av det allorstä-

des närvarande CIA bygga upp en säkerhetstjänst och att genom vissa begränsade reformer bryta udden av det värsta missnöjet i dessa efter-satta stater. Och dessa staters "självständiga" manövrar i vissa lägen har varit taktiskt betingade - ingen av dem har numera någon möjlighet eller intresse att bryta med USA.

FÖRHANDLINGSLÖSNING

1970 var så tiden mogen för att lägga fram en första plan för lösning av palestinafrågan, den s k Rogersplanen som stöddes av de fyra stormakterna inklusive Sovjet, och som syftade till en förhandlingslösning mellan Israel och arabstaterna. Samtidigt tog FN en resolution där palestinafrågan reducerades till ett "flyktingproblem".

Nassers död 1970 gav fritt spelrum för högerkrafterna i Egypten, och i Syrien genomfördes en statskupp. Båda de nya regimerna bars fram av de krafter som ville utveckla privatkapitalismen i respektive länder och var följdaktligen intresserade av samarbete med USA-imperialismen. Den grundläggande orsaken till brytningen mellan Sovjet och Egypten, och brytningen mellan Sovjet och Syrien -75 var alltså ett led i denna utveckling. Det var också öppet borgerliga klassintressen som tog sitt

uttryck i oktoberkriget -73, då Egypten och Syrien syftade till att skapa sig bättre positioner inför en förhandlingslösning med Israel, och i och med denna ett erkännande av sionismen och statens Israels existens. För detta var priset man måste betala för att tillgodose borgarklassens intressen av imperialistiskt kapital, och detta innebar också ett fullständigt förräderi mot den palestinska befrielseströrelsen. Egyptiska och syriska privatkapitalister, som tidigare levte i landsflykt, kunde återvända hem och togs emot med öppna armar. Avtal slöts med imperialistiska monopolföretag. Manna började regna från himlen.

I "skydd" av oktoberkriget -73 genomförde Iran tillsammans med brittiska och jordanska styrkor en invasion på Arabiska halvön för att i tysthet försöka slå tillbaka befrielseströrelsen i Oman, och för att försöka utöva militär press på Sydjemen. Men varken PFLO eller Nationella fronten i Sydjemen har lyckats få stöd av de reaktionära arabregimerna - som har intressen gemensamt med Iran att skapa förutsättningar för ett ökat imperialistiskt inflytande i Västasien - och därför har befrielsekriget i Oman kunnat tystas ner också inom arabvärlden. Sydjemen har t o m tvingats att upprätta diplomatiska förbindelser med Saudiarabien mot bakgrund av de ständiga gränsprovokationerna av iranska stridsplan.

MINI-PALESTINA

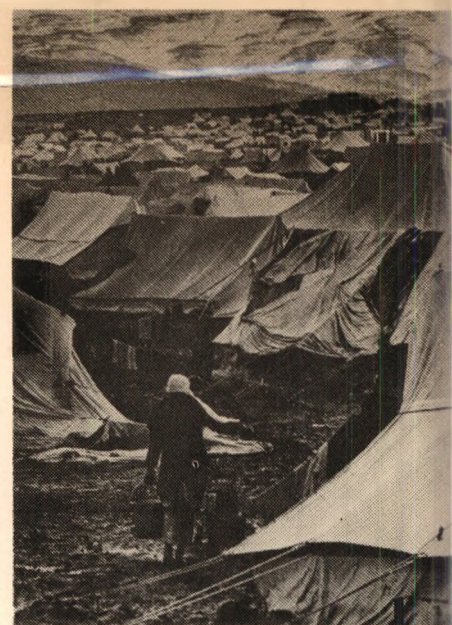
Men den sista delen i genomförandet av de imperialistiska planerna är ännu inte slutförd. Den delen skulle innebära ett "fredsavtal" mellan Israel, Syrien, Egypten och PLO-ledningen, och skulle med säkerhet innebära en palestinsk stat, ett Minipalestina, där högern inom den palestinska rörelsen skulle få ett säkert stöd hos de omkringliggande staterna.

Staffan Beckman påpekar (i Oman-solidaritets nr 6) att den reaktionära utvecklingen i Egypten och Syrien har

löpt parallellt med politiska och militära försök att isolera och bekämpa de arabiska befrielseströrelserna. Han menar också att de palestinska "segrarna" i bl a FN har skett på arabiska, syriska och saudiarabiska initiativ - samtidigt som Sadat har gått i spetsen för att stödja den reaktionära regimen i Oman. Och dessa internationella "segrar" för Arafat och PLO har naturligtvis haft som syfte att bredda en opinion bl a i USA för en imperialistisk lösning av palestinafrågan - ett Minipalestina. Också inom Israel finns en opinion för "fred" på bekostnad av vissa territorier.

VÄGRARFRONTEN

I opposition mot de krafter inom den palestinska befrielseströrelsen som var beredda att acceptera en förhandlingslösning med Israel och ett Minipalestina, lämnade PFLP (Folkfronten för Palestinas befrielse) PLO-ledningen och intensifierade sitt arbete på att utveckla motståndet mot denna kapitulation inför de imperialistiska planerna. Under kriget i Libanon hade vägrarfronten initiativet i striderna tillsammans med den libanesiska vän-

tern, medan Jumblatts vänster-socialdemokratiska styrkor och Arafats Fatah först under våren -76 tvingades att ta ställning och gå in i striderna. Kampen om Tel-al Zaatar var avgörande. Dels var det stora lägret befolkat av huvudsakligen palestinska och libanesiska arbetarfamiljer som fick sin försörjning på de industrier som vuxit upp runt omkring, dels var det ett starkt fäste för den palestinska och libanesiska vänstern. Det var också i detta skede som de syriska trupperna sattes in - för vad president Assad fruktade mest var en vänsterseger i Libanon, och Tel-al Zaatar hade stor politisk och moralisk betydelse.

Först efter Tel-al Zaatars fall kunde PLO-ledningen tvingas till den reträtt som det innebar att delta i Riad-konferensen och underteckna det avtal som sa att den palestinska motståndsrörelsen ska dra sig tillbaka till väl avgränsade och lätt kontrollerade områden, att den ska fräntas sin tunga beväpning och att en arabisk fredsstyrka (i praktiken syrisk) ska ta kontroll över situationen i Libanon. Enligt PFLP (intervju i Kommunist nr 24) har också många militära leda-

En av Fatahs skolor för ungdomar i flyktingläger.

Forts. sid 14

MED BESTÄMMANDE LAGEN

När sextiotalet gick mot sitt slut låg sammanbrott och revolt i luften i hela Europa. Det talades om studentuppror, ungdomsuppror m m, och ansågs på det hela taget som ganska pikanta nytillskott i ankdammen. Men ganska snart blev det en annan ton i skällan. Arbetarklassen tog i oroande hög utsträckning de nya kampparollerna på allvar. Frankrike stod på randen till en revolution i maj 1968; i Italien ägde liknande händelser rum 1969. Och här hemma i Sverige utbröt en omfattande gruvkonflikt i malmfälten 1969-70, följt av en våg av vilda strejker över hela landet.

Klasskampen, det gamla spöket, visade med all önskvärd tydlighet att ryktet om dess död var betydligt överdrivet. Den första spontana reaktionen i bodelagens konferensrum och SAF-borgens korridorer kan man alltid fantisera över. Klart är dock att den första bestörtningen iallafall inte ledde till någon handlingsförlämnung. Man började genast vidta motåtgärder.

Den 11 maj 1971 fick inrikesdepartementet motta en skrivelse från SAF. Där krävdes bl a att 200-kronorsregeln för skadestånd skulle slopas i syfte att "förstärka respekten för träffade kollektivavtal". Vidare skulle "ansvaret" för strejkkommittéer och strejkleddare "överbägas". Utvidgad lockouträtt stod också på önskelistan.

I december 1971 tillsatte inrikesdepartementet den s k § 32-utredningen. En utredning som syftade till att tillmötesgå SAF:s krav på hårdare tag mot trilsande arbetare framställdes (i sedvanlig ordning) som något helt annat, nämligen som om det gällde att spola § 32 och vad den stod för, arbetsköparnas rätt att "fritt leda och fördela arbetet" (eller annorlunda uttryckt: fritt leda och förfördela arbetarna).

Efter fyra och ett halvt års utredande var man framme vid ett lagförslag, *Lagen om medbestämmande i arbetslivet*, som klubbades igenom den 2 juni 1976 under protester från närmare 200 fackliga organisationer, fyra fackliga förbund (dock inget LO-förbund) och från grupperna till vänster om Vpk.

Det vore dock en alltför enkel analys att se Medbestämmandelagen (MBL) enbart som en antistrejklag, där det övriga innehållet blott fungerar som den sockerlag som ska förmå arbetarna att svälja det beska pillret. Sockerlagen har en egen uppgift. Både i öst och väst har de härskande alltmer kommit till insikten att olika former av "före-

tagsdemokrati" upp till en viss nivå är nödvändiga i en högt utvecklad produktionsapparat. De som alltid har fattat de avgörande besluten fortsätter att göra det, alltmedan arbetare och tjänstemän släpps fram att tycka till om diverse småkrafts på de lägre nivåerna. "En ökad arbetstillfredsställelse, som är ett mål i sig, kan beräknas frigöra nya krafter och få positiva effekter inte minst från effektivitetssynpunkt" (Inrikesutskottets betänkande 1975/76:45, s 23) (vår kurs.)

"Två frågor kan ställas: de reformer på arbetslivets område som i rask följd introducerats under senare år, är de bara en anpassning till en ny teknologisk fas i produktionen? Eller är de ett politiskt uttryck för en genomgripande förändring av hela den demokratiska strukturen? I stort sett alla mer betydande partier och organisationer tycks med en sorts självklarhet besvara den andra frågan med ett klart ja. Men det är inte alls självklart att det är på det sättet" (Aftonbladets arbetsmarknadsreporter Åke Olsson, AB 20.1.76.) (vår kurs.)

Andra inslag i samma strategi

MBL ingår i ett mönster. Sista spiken ska slås i den "fria" arbetsmarknadens kista. Andra inslag i samma strategi är

1. *Lagen om Anställningsskydd (LAS)* minskar rörligheten på arbetsmarknaden. Det blir svårare att både bli av med och få ett jobb. Arbetarnas möjligheter inskränks att trissa upp lönerna genom att gentemot arbetsköparna utnyttja "lagen om tillgång och efterfrågan" på varan arbetskraft. Ett liknande förhållande på arbetsmarknaden, med en stark bindning av arbetaren till en specifik arbetsplats, finner vi i exempelvis Spanien och Japan.

JO, JAG SKULLE INFORMERA OM ATT JAG VAR MED OCH BESTÄMDE LITE IGÅR, MEN TYVÄRR HAR JAG JU TYSTNADSPLIKT, NI VET...

2. Avtalsuppgörelserna görs upp med allt starkare inslag av *statlig inkomspolitik* (tre Haga-uppgörelser). Vad som blir över att besluta om i vanliga förhandlingar blir bara småsmulor.

3. På LO-kongressen i juni 1976 upptogs en stor del av utrymmet åt tanken på en *systematisk arbetsvärdering* på hela arbetsmarknaden. Den dåvarande sosseregeringen gav givetvis projektet sin välsignelse, och det är föga troligt att den nuvarande regimen skulle ha några invändningar. Med ett sådant system skulle alla lönerelationer mellan olika arbetargrupper låsas och en lokal kamp omöjliggöras.

4. Med hjälp av *löntanarfonderna* tänker LO och statsmakterna göra facket till "delägare" i företagen och därmed till medansvarig i utslagningen av arbetarklassen. När arbetarna "gnäller" över lönerna och arbetsvillkoren kan facket alltid komma dragande med att "vi" (dvs fackbyråkraterna) har fått mera makt och man kan ju inte få allt på en gång, osv, osv.

Nå, försvann § 32 31 december 1976?

Jo, paragrafen försvann. Innehållet stöptes om en aning men bestod i allt väsentligt (givetvis).

MBL inskränker inte i sig arbetsköparnas rättigheter att "leda och fördela arbetet". Lagen innehåller däremot en anvisning till arbetsköparna och facket att träffa kollektivavtal "om medbestämmande för arbetstagarna i frågor som avser ingående och upphörande av anställningsavtal, ledningen och fördelningen av arbetet och verksamhetens bedrivande i övrigt".

Vad händer om arbetsköparen vägrar att teckna medbestämmandeavtal? Då kan facket utnyttja den s k kvardröjande stridsrätt som MBL utrustar dem med. Dvs rätt att ta till stridsåtgärd även sedan löneavtalet undertecknats.

Och vad händer utifall facket vägrar att teckna medbestämmandeavtal? För den händelse har även arbetsköparna utrustats med kvardröjande stridsrätt! Som *också* kan användas för att driva igenom "regler om ändringar eller tillägg till lagens bestämmelser om förhandlingsrätt eller regler om partssammansatta organ" (propositionen s 249).

Arbetsköparen kan alltså utnyttja sin styrka till att förändra dom delar av MBL som han inte gillar!

Vad innebär medbestämmandelagen?

De delar av lagen som orsakat mest rabalder innebär inskränkningar i strejkrätten, utvidgade befogenheter för Arbetsdomstolen (AD) och utvidgad lockouträtt för arbetsköparna.

Meningarna är mera delade om det övriga innehållet: Utvidgad förhandlingsrätt, informationsrätt, tolkningsföreträde och t o m veto

Låt oss börja med en genomgång av de senare punkterna.

Den utvidgade förhandlingsrätten

Enligt MBL är arbetsköparen skyldig att själv ta initiativ till förhandlingar innan han beslutar om viktigare förändring av sin verksamhet. Detta kallas *primär förhandlings-skyldighet* och kan bli aktuellt t ex vid omläggning, nedläggning eller överlåtelse av driften. Sak samma vid viktigare förändring av en arbetares arbets- och anställningsförhållande, t ex vid omplacering.

JO VI TÄNKTE DU SKULLE VARA MED OCH BESTÄMMA OM EN DEL FRISTÄLLNINGAR...

Om en fråga inte anses så viktig att arbetsköparen har primär förhandlings-skyldighet, kan facket själv ta initiativet till förhandlingar.

I bägge fallen är arbetsköparen skyldig att vänta med att fatta beslut till dess förhandlingarna har slutförts. Men från den regeln finns dock undantag.

Det finns något som heter "synnerliga skäl". Så kan arbetsköparen strunta i förhandlingsgången och fatta beslut med en gång. Vad är då "synnerliga skäl"? Enligt lagtexten gäller det "nödsituationer och andra undantagsfall". Vem avgör vad som är nödsituationer, t ex? Jo, det avgör Arbetsdomstolen! Kommentarer överflödiga.

Vad händer om facket och arbetsköparen inte kommer överens i förhandlingarna? Då beslutar arbetsköparen själv - som vanligt. Fackets enda påtryckningsmedel är att begära central förhandling, och därigenom förhålla arbetsköparens beslut. Någon rätt att ta till stridsåtgärder eller få frågan rättsligt prövad finns inte. I en debattartikel i Aftonbladet kommenterades den utvidgade förhandlingsrätten på följande sätt av Lars Erik Karlsson:

"Att en svagare part (vad gäller väsentliga resurser som information, utbildning och experter) ska få förhandla med en starkare part kan varken vara eller leda till demokrati".

Vad är då det egentliga syftet med den utvidgade förhandlingsrätten? Bara dimridåer? Delvis, men inte uteslutande. Den verkliga innebörden av "förhandlingarna" framgår klart av regeringens egen motivering:

"Liksom enligt kommitténs förslag är avsikten...att förhandlingsskyldigheten i princip skall innebära skyldighet att ta upp förhandling i så god tid att förhandlingen blir ett naturligt och effektivt led i beslutsprocessen hos arbetsgivaren" (vår kurs prop 5 sid 355).

"Rätten" till utvidgade förhandlingar är egentligen ingenting annat än ett utvidgat samrådsförfarande. Arbetsköparens ensidiga beslutanderätt kvarstår.

Informationsrätt

MBL stadgar att arbetsköparen regelbundet ska förse facket med in-

formation om företagets ekonomi, produktion och personalpolitik.

Den fackliga representanten kan åläggas tystnadsplikt om vad han fått veta. Men detta får endast ske efter förhandlingar. Om man inte kan komma överens, blir det som vanligt Arbetsdomstolen som får avgöra om informationen är så "känslig" att det är motiverat med tystnadsplikt.

Arbetarna får naturligtvis ingen information. Bara deras "representanter", och det med många förbehåll.

Tolkningsföreträde

Om två parter i en förhandling är oense om hur man ska tolka en viss bestämmelse, kan någondera sidan på förhand ha utrustats med *tolkningsföreträde*, vilket innebär att just den partens tolkning av bestämmelsen ska gälla.

MBL har givit facket tolkningsföreträde i två fall:

1. Om parterna är oense om hur man ska tolka avtalets bestämmelser om när en arbetare är skyldig att utföra ett visst arbete.

2. Om parterna är oense om hur man skall tolka bestämmelser i ett medbestämmandeavtal.

Är inte arbetsköparen nöjd med fackets tolkning, kan han föra tvisten vidare till central förhandling, och därefter till... Ja, just det: Arbetsdomstolen.

Naturligtvis har lagstiftarna sett till att det också här finns en massa undantag för arbetsköparen att åberopa sig på.

Fackets tolkning i medbestämmande-frågor gäller inte om det finns "synnerliga skäl" eller om facket insett eller "bort inse" att dess tolkning är oriktig, vad som nu menas med det.

Twistar man om skyldighet för en arbetare att utföra visst arbete, kan arbetsköparen kräva att arbetet utförs ändå om det finns "synnerliga skäl" mot att omtvistat arbete uppskjutes".

Är man oense i lönefrågor skall arbetsköparen begära förhandlingar inom tio dagar. Om förhandlingarna "strandar", skall arbetsköparen inom tio dagar gå till den allsmäktiga Arbetsdomstolen. Följer inte arbetsköparen dessa regler, blir han skyldig att betala vad facket begär "om kravet ej är oskäligt".

Så långt komma i texten börjar "tolkningsföreträdet" likna mestrena spexet...

Vetorätt

Veto betyder "jag förbjuder", och en av de mest uppreklamerade inslagen i MBL är just att facket utrustats med *vetorätt* i en (1) fråga. Det gäller entreprenader och liknande, där arbetsköparens syfte kan tänkas vara att kringgå regler om anställning av arbetskraft.

Vetorätten ska föregås av förhandlingar. Dessutom är det facket *centralt* som har rätten att lägga in veto, och naturligtvis spökar de fördömda "synnerliga skälen" också här.

Vetorätten har dessutom ett bestämt samband med den genomgående tendensen i SAP-LO:s arbetsmarknadspolitik de sista decennierna, nämligen dess strävan att begränsa konkurrensförhållandet i utbudet på varan arbetskraft. Sossarna och LO har i årtal hetsat mot vissa entreprenadarbetare, som titulerats "grå arbetskraft", "legoknektar" etc., och har låtit hela kategorin få klä skott för en mindre grupp som satt i system att fuska med skatten och de sociala avgifterna. Det är ett faktum att dessa "firmagubbar" bidragit till att dra upp lönerna för vissa yrkeskategorier (t ex varvssvetsare). Dessa tingens ordning är naturligtvis ett

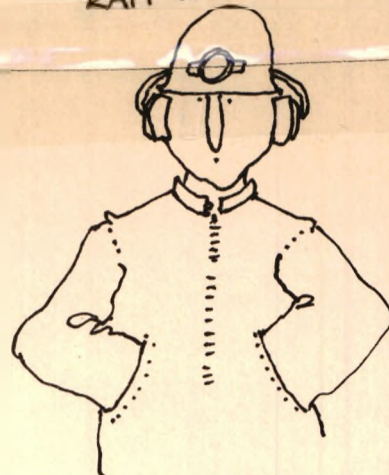
förskräckligt hot mot den s k solidariska lönepolitiken och alla försök att åstadkomma en lösning av "löneglidningen" via systematisk arbetsvärdering. Följaktligen har statsmakterna bussat skattemyndigheterna på "gråfirmorna", med hitintills mycket klen resultat (särskilt sedan entreprenadförmåorna lyckats "köpa över" en av statens främsta skatteexperter, en viss hr Jerselius). Efter årtals manglande har man blott lyckats knäcka ett fåtal mindre och klart illegala "firmor".

Det är en händelse som ser ut som en tanke, att av alla de hundratals frågor som kan bli föremål för förhandlingar mellan "arbetsmarknadens parter", så har facket fått veto-rätt i just denna...

Vem står för "medbestämmandet"?

Samtidigt som fackföreningsrörelsen ständigt klagat över medlemsmassornas passivitet och då och då vidgår att det finns en reell klyfta mellan de vanliga arbetarna och de fackliga förtroendemännen (större ju högre upp i hierarkin dessa befinner sig; ju mera "förtroende" de har), så sätter man, när man kommer in på frågor om "samråd" och "medbestämmande", med suverän självklarhet likhetstecken mellan facket och dem det ska företräda. Termer som "facket" och "de anställda" används om vartannat i resonemanget, medan de som i praktiken ska *utöva* "makten" och "medbestämmandet" är en minoritet t o m bland de förtroendevalda, samtidigt förhindrade att dela med sig av sin makt genom tystnadsplikt osv.

MED BESTÄMMANDERÄTT?
NÅ, DET ÄR MOT BESTÄMMANDE-
RÄTT VI SKULLE HA.

Därtill kommer att de rättigheter som MBL tilldelar "facket", inte tillkommer vilket fack som helst, utan de "etablerade" organisationerna. Minoritetsorganisationer som SAC (syndikalisterna), Hammarbetarförbundet och Lokmannaförbundet, vilka inte lyckats få till stånd kollektivavtal utan blott "hängavtal", kan känna sig blåsta på "medbestämmandet". Detta har satt sina spår.

I Lokmannaförbundet ställde sig dess ordförande i spetsen för en utbrytar-grupp som gick tillbaka till LO, med motiveringen att MBL undanröjt existensmöjligheterna för en minoritetsorganisation.

Syndikalisterna

Kollektivavtalslagen stipulerar att de som deltar i olovlig konflikt ("vild" strejk) kan dömas till böter av Arbetsdomstolen. Men före MBL fanns en lucka i texten. Endast de arbetare som tillhörde *avtals-slutande* organisation kunde straffas, inte de som tillhörde en annan organisation eller var oorganiserade.

SAC, som delvis pga sin litenhet (ca 23 000 medlemmar) sällan varit avtalslutande part, kunde därför i fullt stadgeenlig ordning utbe-

tala stridsunderstöd vid s k vilda strejker. Under skogsstrejken 1975 betalade SAC på begäran av de berörda medlemmarna ut konfliktunderstöd direkt till de strejkandes gemensamma stridsfond. På så sätt fick även LO-anslutna skogsarbetare en slant från SAC.

De lagstiftare som kokat ihop MBL, har emellertid beslutat sig för att täppa till detta kryphål. I fortsättningen får *ingen* facklig organisation stödja en avtalsstridig konflikt. Om så sker kan Arbetsdomstolen utdöma skadestånd som i princip ska täcka de förluster som uppkommit genom strejken.

Ekonomisk ruin **Politisk harakiri**

I detta läge ställs SAC inför två valmöjligheter:

Ekonomisk ruin eller politisk harakiri!

SAC:s centralkommitté väljer det senare och skickar ut följande förslag till stadgeändring på medlemsomröstning:

\$1, om den gemensamma stridsfonden, konstaterar helt sonika att konfliktunderstöd utbetalas utan vidare vid praktiskt taget varje typ av konflikt som en Lokal Samorganisation (SAC:s grundenhet) drar igång, eller inleds av motparten. (Inget snack om att någon högre instans ska ge sitt godkännande, som inom LO.) Enligt Centralkommitténs ändringsförslag skall undantag göras för konfliktåtgärd som "står i strid med gällande lagstiftning", dvs MBL. Det kommer inte att bli lätt att hitta en stridsåtgärd som *inte* står i strid med MBL...

\$2, som handlar om lokala stridsfonder. Samma tillägg som ovan.

\$7, fastslår att beslut om konflikt eller avveckling av konflikt skall fattas av den grupp som berörs av konflikten och inga andra inom organisationen. Centralkommittén vill undanta förtroendevalda funktionärer från rätt att medverka i konflikter som står i strid med gällande lagstiftning.

Hur än medlemmarna beslutar så innebär MBL ett förödande slag mot SAC.

Ingen minoritetsorganisation kan i längden upprätthålla en separat existens livnärdd blott på minnen av en svunnen stridbarhet och avsaknad av kollektivanslutning till SAP.

Det radikala förflutna lever kvar i följande utdrag ur SAC:s stadgar:

"...Med hänsyn härtill är SAC:s uppgift att i enlighet med sin principförklaring, utgöra en kamporganisation, ständigt i aktion för att genomföra socialiseringen medelst löneslaveriets upphävande, på så sätt att arbetarna övertar förvaltningen och ledningen av produktionen och varuutbytet".

Vi väntar nu med spänning på följande tilläggsförslag från centralkommittén: "...om åtgärderna inte står i strid med gällande lag".

Inskränkningar i strejkrätten

Till skillnad från de flesta industriländer i västeuropa, har strejkrätten aldrig varit inskriven i vårt lands grundlag. Även i praktiken har det varit lite si och så med den saken, åtminstone de sista decennierna. Man kan därför fråga sig om MBL verkligen kan inskränka strejkrätten mer än vad som redan är fallet.

Jovars, det går!

Skogsarbetarstrejken skedde inom lagens ramar därför att det rädde avtalslöst tillstånd i skogen. Det-

ta "problem" har lagstiftarna uppmärksammat, och i fortsättningen skall *dessutom* beslutet om strejken ha fattats "i behörig ordning" av den fackliga organisation man tillhör. Så var inte fallet under skogsarbetarstrejken.

Detta innebär att ett statligt organ - Arbetsdomstolen - ska avgöra när ett brott blivit begånget mot fackets interna regler. "Samhället" ska avgöra när en medlemsgrupp brutit sig mot stadgarna i en i princip frivillig förening. "Denna del av lagstiftningen saknar motstycke inom svensk arbetsrätt och lagstiftning överhuvudtaget" (Medbestämmandelagen - en antistrejklag! s 24 Ordfront 1976).

Som framgår av stycket ovan om SAC, får fortsättningsvis *ingen* facklig organisation stödja en avtalsstridig konflikt, även om avtalet tecknats av någon annan organisation.

Man kan börja fundera över under vilka förhållanden man egentligen kan strejka "legalt" längre i det här landet. Efter lite tankemöda har vi kommit fram till följande alternativ:

a) Man arbetar på en arbetsplats där både man själv och arbetsköparen är oorganiserade, och där inget avtal gäller.

b) Strejken är sanktionerad av avtalsslutande fackförening. Den sistnämnda möjligheten är numera så ovanlig på kollektivsidan att en legal strejk med en (1) person inblandad orsakar tidningsrubriker.

Förbud mot solidaritetsinsamlingar

Före MBL var det tillåtet för en fackförening att ge ekonomiskt stöd till vilt strejkande arbetare, under förutsättning att de inte tillhörde samma förbund.

MBL stipulerar att *ingen* facklig organisation, inklusive sådana som inte tecknar kollektivavtal, får stödja olovligt strejkande arbetare.

Om någon som "företräder den fackliga organisationen rättsligt sett" stödjer vilt strejkande arbetare, t ex samlar in pengar, kan facket ådömas skadestånd. Vilka som företräder facket "rättsligt sett" (om det också gäller t ex skyddsombud och studieombud), det får Arbetsdomstolen avgöra.

Överläggnings-Skyldigheten

MBL stadgar att facket och arbetsköparen måste överlägga så snart de fått reda på att en vild strejk brutit ut. I lagens förarbeten betonas att "det inte är avsikten att överläggningarna skall vara ett forum för avtalsstridiga krav" (propositionen s 287). Eftersom praktiskt taget alla vilda strejker driver avtalsstridiga krav, kan inte syftet med överläggningarna vara något annat än att grunna ut en gemensam taktik för hur man ska få ett

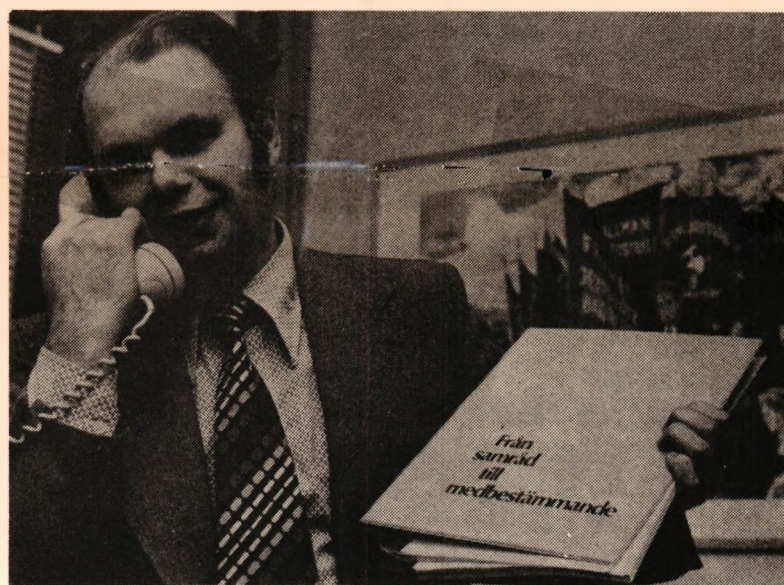
så snabbt slut på strejken som möjligt. Facket får alltså inte ens i ord stödja sina strejkande medlemmar...

Nu ställer man sig osökt frågan vad som inträffar ifall facket, trots MBL:s anvisningar, driver de strejkandes krav och i övrigt demonstrerar att man står på deras sida. Det finns en del skrivningar i lagen som verkar kunna tillämpas för att "klämma åt" ett fack som inte visat sig tillräckligt "samarbetsvilligt" gentemot arbetsköparen, åtminstone om AD "hårddrar" den skrivna lagtexten.

AD enväldig domare

Dels är det ovannämnda förbud mot solidaritetsinsamlingar, där det heter att sådana som företräder facket "rättsligt sett" *inte* får lov att stödja vilt strejkande arbetare. Det står ingenstans i lagtexten att det förbudet blott gäller stöd i form av penninginsamlingar. "Stöd" kan ju vara av det mest skiftande slag. Vidare står det ingenstans att förbudet blott gäller vilt strejkande på *andra* arbetsplatser. Det kan ju också tillämpas på den egna arbetsplatsen...

Hur denna bestämmelse ska tolkas är - som vanligt - Arbetsdomstolens sak. Skulle en alltför "uppkäftig" fackklubb fällas för olovligt stöd åt vilt strejkande utifrån denna bestämmelse (framtiden får utvisa om inte annat), kommer det att bli en prejudicerande dom som gör det till en ganska farlig position för varje klassmedveten arbetare att

Svante Sjöström på Metalls studieavdelning vill ringa runt till alla Metalls förtroendevalda och uppmana dem att läsa "Från samråd till medbestämmande", enligt Metallarbetaren. Vi utlovar en gratisprenumeration till de förtroendevalda som Svante Sjöström ringt till.

inneha ett fackligt uppdrag. Om han/hon blir dömd för att ha stött vilt strejkande, kan hela den fackliga organisationen åka på dryga skadestånd för hans/hennes skull...

Avsked vid Vild strejk

Ett annat sätt att klämma åt en alltför klassmedveten klubbstyrelse är att ge dom sparken. I ett antal vilda strejker de senaste åren har det stått helt klart att klubbstyrelsen varit pådrivande, samtidigt som de för att rädda skinet lite lamt uppmahat till återgång och själva fortsatt att arbeta. Så sent som vid strejken vid Saab-Scania i Oskarshamn före årsskiftet kunde man se exempel på en fackklubb som i praktiken solidariserade sig med de strejkande.

MBL har givit arbetsköparna rätt till avsked vid s k kvalificerade fall. T ex när strejken blir "långvarig", "stör den ordinarie fackliga verksamheten" och "när någon agiterar för eller annars spelar en framträdande roll vid en all-

varlig olovlig strejk". Den sistnämnda punkten kan ju med fördel tillämpas på fackligt aktiva som inte fattat eller accepterat att den roll de tilldelats är bandhundens.

Utvidgad lockouträtt

I den händelse en arbetsköpare försätts i "ett svårt läge" vid en vild strejk får han rätt att lockouta. Det hade han inte tidigare. MBL har t o m gett honom rätt att lockouta arbetare som *inte själva* deltar i strejken. Detta är i ett läge där "enbart en mindre grupp arbetstagare deltar i konfliktåtgärderna som sådana, men där i realiteten hela arbetstagar-kollektivet ligger bakom dem" (propositionen ss 277-78).

Obegränsade Strejkböter

I den nya lagen finns inte längre någon gräns för hur stora skadestånd arbetare ska kunna dömas till i Arbetsdomstolen. Den tidigare maximigränsen på 200 kronor har tagits bort. Arbetsdomstolen har alltså fria händer att döma till obegränsade böter för deltagande i vild strejk.

Nya befogenheter för Arbetsdomstolen

Om man sätter sig ner och systematiskt granskar varenda regel i MBL, för att ta reda på vad som inträffar om konflikterna *drivs till sin spets*, efter alla tiodagarsregler, förhandlingsomgångar och hänskju-

telser till högre instanser, så finner man i *vartenda fall*, att den instans som *ytterst* avgör tvisten är Arbetsdomstolen, dvs ett statligt organ.

Vi finner här ett intressant samband med en annan relativt nyttillkommen lag, *Förtroendemannalagen*. Nämnda lag gav skyddsombuden rätt att stoppa driften om fara för liv eller hälsa förelåg. I samband med staderskestrejken i malmfältet

faksimilutgåva

DEN HISTORISKA MATERIALISMEN

HERMAN GORTER

JULI 1919
Pamflett nr 13
FÖRSTÄLLNINGEN

100.

NY PAMFLETT FRÅN ARBETARPRESS!
postgiro: 88 66 51 - 9

MEDBESTÄMMANDELAGEN

stoppade huvudskyddsombudet vid Svappavaara-gruvan, Elof Luspa, produktionen med motiveringen att toaletter och andra personalutrymmen var nersnuskade pga utebliven städning och att följaktligen en hälsorisk förelåg. Genast var Yrkesinspektionen på plats och gav klarsignal för driftens återupptagande. Yrkesinspektionen, ett statligt (eg. kommunalt) organ, har beslutanderätten i *sista instans*, vilket också var Luspas slutsats efter incidenten. Andra skyddsombud har gjort liknande erfarenheter.

Det är en mycket farlig tendens som allt tydligare markeras, att staten på punkt efter punkt tar över den yttersta beslutanderätten i frågor som tidigare reglerades genom förhandlingar och/eller konflikter mellan "arbetsmarknadens parter".

MBL och SAP

Sedan § 32-utredningen arbetat i fyra år under viss möda, uppkom en del gny inom socialdemokratin "vänstra" flygel, t ex på Aftonbladets ledarsida. Strax innan utredningens offentliggörande författade LO:s och TCO:s representanter en reservation. Medan (den borgerliga) majoriteten bland utredarna förfäktade höjda strejkböter "i särskilt kvalificerade fall", pläderade LO/TCO:s representanter för att detta skulle få ske i "exceptionella fall" (!).

LO och SAP genomförde nu en remiss till alla LO-medlemmar. Regeringen skulle avlyssna "rörelsen".

Ca 125 000 arbetare samlades i rådslagsgrupper och formulerade sina ståndpunkter. 70 % protesterade mot att höja strejkböterna i "kvalificerade" eller "exceptionella" fall.

Resultatet av rådslaget var något av en bakblåsning för LO-SAP-byråkratin. Bäst att lämna "gräsrötterna" och avgöra frågan på en högre nivå. Regeringen filade på ett lagförslag i ett halvår och presenterade så detta i januari 1976. För att vara absolut säkra på att inga "gräsrötter" skulle lägga näsorna i blöt, trycktes till att börja med bara 25 ex upp av propositionen! Lagförslaget innehöll en hel rad nya bestämmelser och tolkningar som sannoligen inte förts ut på remiss i rådslagsgrupperna. Dit hör t ex rätten att avskeda vid vild strejk och den utvidgade lockouträtten för arbetsköparna.

Trots smusslandet läckte innehållet i propositionen ut och utlöst en viss rörelse på arbetsplatserna. Det var främst "extremvänsterns" förtjänst, VpK föredrog att ligga lågt och avvakta.

"Syftet med denna propaganda måste vara att skapa splittring i det fackligt-politiska samarbetet inom arbetarrörelsen", skrev LO:s andre ordförande Lars Westerberg i LO-tidningen. Opponenternas skumma syften "klargjordes" på ett sätt som skulle hedrat Gustav Husak.

Metalls ledning skickade ut skrivelser till samtliga avdelningsstyrelser, där lagförslaget "förklarades". Samtidigt försökte LO-ledningen stävja att det kom igång en bred diskussion bland LO-medlemmarna. Då FCO i Skoghäll arrangerade ett möte om den nya lagen och inbjöd Lars Westerberg att debattera med Aftonbladets Åke Olsson (som var kritisk mot MBL), stoppades mötet genom påtryckningar på FCO-styrelsen från högsta ort.

Ett år innan lagen kom upp till beslut hade man förklarat: "Detta lagstiftningsarbete är så viktigt att landets arbetare och tjänstemän måste säga sitt innan lagen skrivs. Vi gjorde likadant när arbetarskyddslagen skulle skrivas om för en del år sedan. Tack vare synpunkterna från arbetsplatserna den gången kunde det ursprungliga förslaget förbättras på åtskilliga punkter. Därför ordnar LO och socialdemokraterna också den här gången en lokalremiss. Du är med och stiftar lag".

MBL och VPK

VpK har inte tagit ställning mot MBL i dess helhet, blott de öppet repressiva delarna. Beträffande "sockerlagen", tolkningsföreträdet etc, har man bara lyckats åstadkomma detaljkritik. Det tycks fullständigt ha undgått VpK vad utvidgat "samråd", "medinflytande", "företagsdemokrati", "medbestämmande" osv, osv egentligen fyller förbehov för kapitalet i ett utvecklat kapitalistiskt samhälle ("...en anpassning till en ny teknologisk fas i produktionen..."). I nära tre månader teg VpK som muren om regeringens proposition (januari-mars 1976). Detta med motiveringen att "frågan ännu inte blivit aktuell i riksdagen". Nä nä. Men ute i samhället upplevdes den som aktuell, kanske?

Även om VpK tyckte att det var i radikalaste laget att ändra från hela lagen, kunde man åtminstone ha åbakat sig att i riksdagen rösta nej till enskilda bestämmelser av

repressiv karaktär. Den möjligheten förelåg faktiskt. Men för att visa sin lojalitet mot "arbetarregeringen" röstade man för t o m den utvidgade lockouträtten och solidaritetsförbudet. En ynkedom utan all gräns...

Dom enda på den svenska politiska arenan som entydigt tagit ställning mot MBL och verkligen arbetat för att stoppa den, det är den s k avgrundsvänstern. Exempelvis SKP har gjort ett mycket gott arbete. Nästan varje vänsterorganisation med självaktning har givit ut åtminstone ett större flygblad eller broschyr om MBL. Dom som gjort minst är faktiskt den största organisationen till vänster om SAP, dvs VpK. Men det är knappast resurserna som fattats, det har politiska grunder.

Politiskt har "avgrundsvänstern" visat stor klarsyn vad gäller bl a syftet med och karaktären av den utvidgade förhandlingsrätten, tolkningsföreträdet, informationsrätten och hela konkarongen. "Med olika samrådsformer söker man dämpa motsättningarna mellan kapitalägare och arbetare, utan att för den skull kapitalägarna förlorar den avgörande makten över sina företag. Med dem som hjälp söker man frigöra arbetarnas initiativförmåga för att därigenom effektivisera vårt ekonomiska system" (Medbestämmandelagen - en antistrejklag, Ordfront 1976, s 12).

Mindre klarsyn har man däremot visat när det gäller MBL:s konsekvenser för den egna politiska teorin och praktiken. Den som är någorlunda insatt i "avgrundsvänstern" och dess ideologi (-er), känner säkert till att de flesta organisationerna har en "facklegalistisk" inriktning, dvs man arbetar för att skapa en oppositionsrörelse inom facket, och för att befintliga oppositionella tendenser inom arbetarklassen länkas in på facklig aktivitet. De enda undantaget härvidlag är Förbundet Arbetarmakt och KFML(r).

Att agera som bättre socialdemokrater än socialdemokraterna själva ställer sig ganska svårt. Det försöker man inte heller. Man försöker agera mera militant gentemot arbetsköparen än SAP.

**Prenumerera på
ARBETARMAKT**
12 nr 40:-
6 nr 25:-
Pg 38 1300-3

fackföreningsbyråkratins lägre nivåer, eftersom detta samtidigt skulle innebära en urholkning av de förtroendevaldas sociala maktpositioner. Dessa alltmer missbelätta lägre byråkrater hoppas man kunna suga upp i diverse fackliga oppositionsrörelser. Hela denna strategi rasar emellertid ihop inför det faktum att det inte är deras position, deras sociala existens som sådan som undergrävs, utan deras gamla position, som en slags försäljare av varan arbetskraft. Istället tilldelas de av hela samråds- och medbestämmandecirkusen en ny social existens genom att dras in i företagets beslutsapparat. Sen kan dom alltid sitta och inbilla sig att dom gör en del nytta för sina forna arbetskompisar; det kommer åtminstone SAP:s överstepräster att tuta i dom.

Det förefaller som om den utomfackliga linje, som var dominerande inom vänstern under det "revolutionära uppsvinget" på slutet av 60-talet, och som då mest var producerad av en allmän "revolutionistisk" yra, på nytt verkar vara det enda vettiga alternativet - idag därför att den är den nästan enda praktiskt genomförbara, om inte annat. Cirkeln är slut...

IS

Medbestämmandelagen - en antistrejklag!, utgiven av ORDFRONT, utgör förmodligen den finaste skriften i överkomlig prisklass om Medbestämmandelagen. Beställ från: ORDFRONT, Fack, 104 32 Stockholm postgiro 19 03 11 - 1 Pris: 10:-

ARBETARPRESS:

Maurice Brinton:
Politikens Irrationalitet
Politisk Plattform för Förbundet
Arbetarmakt Ny upplaga!
Paul Cardan:
Socialismens Innebörd
Rossana Rossanda:
Klass och Parti
Martin Glaberman:
Mao som dialektiker
Artiklar och ledare ur tidningen
ARBETARMAKT 1972-73

Herman Gorter:
4:- Öppet brev till kamrat Lenin. Ett svar på Lenins skrift: "Radikalismen - kommunismens barnsjukdom"
3:- Arbetarråden - de proletära maktorganen
2:- Valskådespelet - antiparlamentarisk stridsskrift
1:- Skogsarbetarstrejken våren 1975
2:-
5:- Andy Anderson:
Ungern-56, den beväpnade sanningen 20:-

ARBETARPRESS Box 31 134, GÖTEBORG 31
Postgiro 88 66 51 - 9

TA KONTAKT:

Tycker du att Förbundet Arbetarmakt har justa ideer om saker och ting. Bra! Men för att vi ska kunna utvecklas både kvalitativt och kvantitativt krävs din medverkan. Omsätt ideerna i praktiken!

TAG KONTAKT MED FÖRBUNDET ARBETARMAKT:
STOCKHOLM: FÖRBUNDET ARBETARMAKT
Box 49 035, 100 28 STOCKHOLM
JÖNKÖPING: FÖRBUNDET ARBETARMAKT
Box 154, 551 02 JÖNKÖPING
GÖTEBORG: FÖRBUNDET ARBETARMAKT
Box 31 102, 400 32 GÖTEBORG

En förutsättning för att kunna agera mera militant än SAP är att det befintliga manöverutrymmet är så stort att de vanliga medlemmarna i facket kan avläsa någon egentlig skillnad i "vänsterns" politik gentemot den gamla vanliga, den som SAP står för. Om de inte kan avläsa någon sådan skillnad (undantagsvis en mera radikal retorik), kommer de endast i mycket ringa mån kunna sättas i rörelse. De förblir likgiltiga.

SAP-LO har under de senaste 10-15 åren accelererat fackföreningsrörelsens byråkratisering. Att utan att bryta med facket föra en politik som utgör ett verkligt alternativ till reformismen har blivit en alltmer hopplös uppgift. MBL utgör den senaste spiken i kistan, men säkerligen inte den sista.

Fackföreningsrörelsens byråkratisering och integrering i staten har också inneburit att fackets traditionella roll alltmer urholkats. Detta faktum bildar (den underförstådda) utgångspunkten för "fackvänsterns" långsiktiga strategi. Man räknar med en tilltagande opposition häremot från

APROPÅ EN KULTURTIDSKRIFT

En ny tidskrift har kommit för att pryda bokcaféernas dignande hyllor. Samtidigt som KFml(r) lägger ner sin kulturtidskrift *Röda Rappet* kommer *PARTISANO* ut med sitt första nummer. Nej, vi är inte ute efter att oja oss över antalet vänstertidskrifter enligt mottot "färre men bättre". En tidskrift bland andra tidskrifter fyller sin plats genom att ta på sig en vettig politisk uppgift. I vad mån man kan säga att *PARTISANO* gör det tänker vi ta upp och granska här.

Vad är kultur? "Kultur (-u'r) -en -er s. odling; renodling; förädling, förfining, bildning, hyfsning." Så långt Svenska Akademiens ordlista.

"Kultur" existerar, om än i mindre omfattning, som begrepp för *all* mänsklig verksamhet ("odling"), t ex "de medeltida kulturerna". Men det är inte i denna betydelse som begreppet vanligtvis används. "Kultur" betecknar istället en verksamhet som är skild från människors vardag av arbete och familjeliv. Litteratur, konst och musik är företeelser som brukar sammanknipas med begreppet "kultur". Kultur är inte en telefonstolpe men väl en beskrivning, avbildning av denna stolpe. En redogörelse på fikarasten arbetskamrater emellan om en fest kvällen innan är inte kultur, men Ulf Lundells nedtecknade festhistorier är det. Aftonbladet (med undantag för två sidor) och Internationalen (med undantag för en sida) är inte kultur, men *PARTISANO* är det...

Vi kan gå vidare med denna intuitiva definiering av begreppet "kultur". Opera är kultur men bio är det oftast inte. Birgit Nilsson är kultur men inte Charles Bronson. Shakespeare är kultur men inte Micky Spillane. Det som hänger på väggen i direktionsrummen är kultur - men interiören i fabriken är det inte...

Ett försök att strukturera upp begreppet "kultur" under kapitalismen skulle kunna se ut ungefär så här:

a) KULTURENS INNEHÅLL; FUNKTION. För arbetarklassen: Döljer de verkliga förhållandena i samhället, sprider borgarklassens ideologi, verkar passiviserande, förmedlar en flytkänsla från arbetet och "vardagen", samt utgör en del av den alltmer ökande varumarknaden.

För borgarklassen: Förströelse, skapa en klasskänsla gentemot arbetarklassen genom att markera finkulturens (opera m m) avskildhet från pöbelns kultur (bio).

b) KULTURPRODUKTIONEN. Sker av specialister, s k kulturarbetare. Avskild från främst arbetarklassen men också från borgarklassen. I denna mening är kultur elitistisk och avskild från människornas vardagsliv.

c) KULTURKONSUMTIONEN. Arbetarklassen konsumerar en masskultur (som ofta uppfattas som en "icke-kultur": ex Bronson och Spillane ovan), ofta i varuform. Borgarklassen konsumerar sin finkultur, också ofta i varuform, men borgarnas kultur har inte samma massprägel.

Naturligtvis skulle vi kunna tillägga en hel del synpunkter på frågan om kulturen under kapitalismen, men detta är bara en artikel...

KULTUR OCH SOCIALISM

Synen på hur vi bör förhålla oss till kulturen sammanhänger naturligtvis med vår allmänna samhällssyn. Utifrån en revolutionär kommunistisk ståndpunkt syftar vi ytterst till att i det kommunistiska samhället uppnå den totala mänskliga frigörelsen. Detta innebär bl a bekämpandet av arbetsdelningen; upp-

delningen på specialister och amatörer, beslutsfattare och verkställare, intellektuellt och manuellt arbete. Detta måste också gälla kulturen.

Som kommunister kan vi inte acceptera den radikale liberal som vill "föra ut kulturen till 'massorna' (operaföreställningar i förorter, osv). Detta är ingenting annat än ett försök att påtvinga arbetarna borgarklassens finkultur.

Vi kan inte heller acceptera förespråkarna för "det revolutionära innehållet" i kulturen, dvs att vi enbart skulle nöja oss med att skriva revolutionära dramer och revolutionära texter till populär musik. Konsekvensen av detta vore att vi bibehöll uppleringen i kulturproducenter/specialister och kulturkonsumenter.

Ett revolutionärt förhållande till kulturen måste karakteriseras av en kritik av såväl innehåll, spridning som tillkomst av densamma. I sin förlängning - perspektivet på det kommunistiska samhället - innebär detta att vi måste bekämpa allt som kännetecknar musikens, diktens, formgivningens, berättelsens osv osv, avskildhet från människans vardag. Med andra ord: Vi måste bekämpa kulturen.

Nu finns här alla möjligheter att missförstå mej. Låt mej därför förtydliga: Jag menar t ex inte att alla ska kunna spela alla instrument lika bra. Men tendensen måste vara att få allt fler att ta del i musikskapandet, *samtidigt* som man kan hjälpa fram intresserade och talangfulla individer till större skicklighet. Det är inte konstigare än att parollen "bekämpa arbetsdelningen" inte innebär att var och en ska bli sin egen hjärnkirurg. Däremot innebär det att hjärnkirurgen får känna på t ex fabriksarbete under en tid - och fabriksarbetaren vårdarbete!

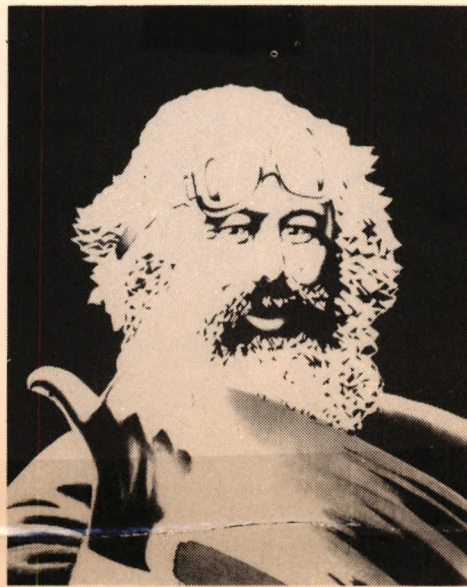
PARTISANO

Vad är då innebörden i en "revolutionär kulturtidskrift"? Jo, just ett försök att framställa en "revolutionär kultur" som något revolutionärt i sig. *PARTISANO* skapar åt konstnärer av olika slag ytterligare ett andningshål, en liten vrå där de kan fortsätta som specialister på att avskilja konsten, musiken, poesin från vissa människors "vardag" - i detta fall vänsterorganisationernas tidningar. Redaktionen för *INTERNATIONALEN* kan dra en lättnadens suck - och skicka över allt "kulturtjafs" till *PARTISANO*. *PARTISANO* tjänar därför inte främst några revolutionära syften, utan medverkar till att rättfärdiga kulturens avskildhet från, i detta fall, den politiska aktiviteten.

Ett exempel på *PARTISANO*:s ogenomtänkta syn på begreppet revolutionär kultur, är Johan Ehrenbergs diskussion om *layouten* i vänsterpressen. JE efterlyser utifrån *PARTISANO*:s plattform konsekvent nog en "medveten layout".

Hur ska då en sådan se ut? Hur skil-

jer vi en revolutionär layout från en borgerlig? Uppenbart är det inte bara en layout som väcker intresse för texten, eller som är visuellt tilltalande, intressant eller dylikt. För en sådan layout kan återfinnas i såväl en tidskrift med borgerliga åsikter som en med revolutionära.

Exempel på revolutionär layout?

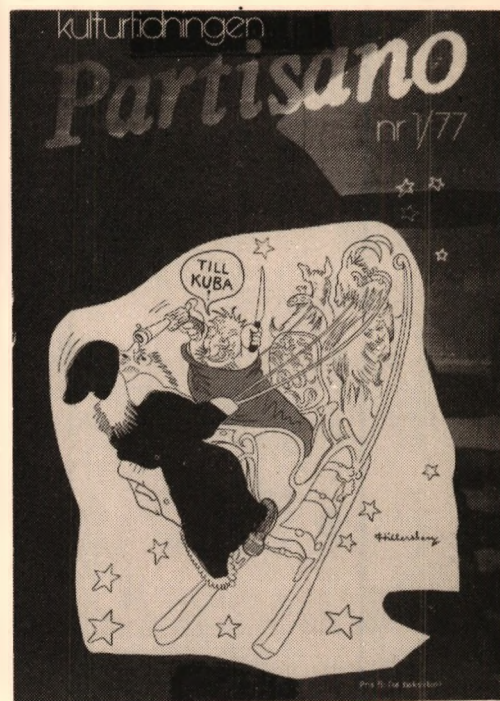
Jag menar att det inte finns en revolutionär och en borgerlig layout, bara en som mer eller mindre framhäver innehållet och gör detta intressant, läst och accepterat. Jag kan t o m tänka mig en layout som är så tjugsig att innehållet i texten kommer bort i sammanhanget. "Läsaren" nöjer sig med att njuta av den vackra layouten!

Det finns fler orsaker för att lägga ner *PARTISANO* - t ex den viktigare att den inte bättre än Internationalen når ut till arbetarklassen med sitt budskap. Men det ska vi inte diskutera i den här artikeln.

ALTERNATIVET

Behöver då inte arbetarklassen, revolutionärer och den revolutionära rörelsen konst, musik, litteratur - behöver den inte kultur? Jo, det gör den. Precis som den behöver politik som idag också är avskilt från "vardagslivet" - och precis som "kulturen" kommer "politiken" att upplösas under socialismen.

Vi behöver litteratur, konst och musik, både som människor, arbetare och revolutionärer, både för att tillfredsställa olika intellektuella och känslomässiga behov - och för att ha som hjälp i den revolutionära propagandan. Visst finns det en motsättning mellan att bekämpa kulturen och samtidigt stödja yttringar (ex vis Nationalteatern) av "den revolutionära kulturen". Samma motsättningar finner vi i att som kommunister bekämpa våld och förtryck - genom att förbereda arbetarklassen på en väpnad revolution.

Istället för revolutionära kulturtidningar, behöver vi revolutionära tidningar som bekämpar kulturen - bl a genom att ta upp den och kritisera den - i synnerhet dess "antites", den revolutionära kulturen. Problemet med vänsterns tidningar är inte som JE menar, layouten. Problemet är istället att det saknas verkligt revolutionärt, kommunistiska tidningar. De som kallar sig sådana sysslar för det mesta mer med ett inom kapitalistiskt perspektiv mer eller mindre militant lönekamp, istället för att föra fram ett kommunistiskt perspektiv - dvs löneslaveriets och därmed också lönekampens avskaffande - samt vad detta skulle innebära.

Sett ur ett kommunistiskt perspektiv är därför en bok som behandlar en strejk inte nödvändigtvis revolutionär. Problemställningen för de konstnärer och andra som kallar sig revolutionära borde därför vara hur de ska konkretisera och levandegöra parollen "för löneslaveriets avskaffande!"

NC

PS Några påpekanden. När ni kritiserar vänsterns tidningar bl a för deras borgerliga layout och kultursyn, buntar ni ihop Arbetarkamp, Internationalen och Arbetarmakt, och påstår att de förbund som ligger bakom dessa (FK, KAF och FAM) har samma kultursyn, att de står för en "revolutionär kultur". FK och KAF må svara för sig men FAM för inte fram parollen "för en revolutionär kultur", utan talar om kulturens bekämpande. Se t ex FAM:s politiska plattform, sid 16, eller artikeln "Död åt konsten", ARBETARMAKT nr 2/73.

Och varför tog ni inte med någon av ARBETARMAKT:s senaste framsidor när ni skulle illustrera era påståenden om vänsterns tråkiga layout? Var det möjligen så att de inte passade in att illustrera den "borgerliga layouten" hos vänstern...?

Bokcafé ARBETARMAKT

JÖNKÖPING:
Fornkullegatan 7
Tel 12 56 70
Onsdagar 18-20
Lördagar 13-16
Söndagar 16-18

GÖTEBORG:
Linnegatan 20
Tel 42 30 98
Fredagar 17-19
Lördagar 11-14
Specialité: Jukebox

Bokcafé Arbetarmakt i Jönköping säljer också böcker per postorder. Beställ katalog! Box 154, 551 02 Jönköping

En bortslarvad idé

Reflexioner kring "Behöver vänstern gå i terapi?", Josefsson-Zetterberg, Forums förlag

Vi hörde under våren -76 talas om ett intressant projekt. Några skulle försöka sig på att ge ut en bok om vänstern och dess problem. Äntligen några som formulerar alla de tankar och reflektioner som så många burit på. Tankar kring vänsterns uppsving i slutet av 60-talet, kring erfarenheterna av det egna politiska arbetet och i dess förlängning, besvikelsen över de sk socialistiska staternas utveckling.

Det var spännande när Josefsson-Zetterbergs bok äntligen kom i början av hösten. Titeln hade blivit: Behöver vänstern gå i terapi? Den hade byggts upp kring nio stycken intervjuer med människor som på olika sätt är eller har varit organiserade i vänstern. Syftet beskriver J-Z som att man vill visa att de som lämnar vänstern "inte har flytt in i någon borgerlig individualism, inte har fått borgerliga griller på hjärnan och inte heller valt att göra karriär i det kapitalistiska konkurrenssamhället". J-Z vill i stället visa på att organisationerna tvingat dem till avhopp.

Syftet är bra. Äntligen vill man göra något åt den gamla inställningen till politiskt arbete som utgått från Lenin, Stalin, Mao m fl om hur man blir en god kommunist. De så kallade vardagsbekymren får inte påverka partiarbetet. Så t ex skriver Kälén, ledare för Högsta Sovjet 1919-46, i sin bok Kommunistisk Fostran (vilket också J-Z citerar): "Hos en verkligt god kommunist intar hans personliga upplevelser en underordnad ställning. Om det har blivit något trassel i familjen så är det naturligtvis mycket obehagligt, men jag tror inte att socialismen tar någon skada av det och följaktligen bör heller inte arbetet bli lidande". Privatliv och politik blir två vitt skilda saker. Den gamla jesuitmoralen om att ändamålet helgar medlen gäller tyvärr. Taktiken går före idealen. De ideal som vi har för ett nytt samhälle påverkar inte vår taktik när vi strävar mot det samhället.

INTERVJUERNA

Vi möter i intervjuerna: "Lennart, student som proletariserat sig men som inte kunde bli den proletär han hade hoppats på. Solveig, en ung arbetartjej som är ny i politiken. Leif, VPK-are som känner av men bemästrar de svårigheter som det innebär att jobba för kommunismen. Lotta, ensamstående mamma som smet undan från politiken ett tag men i-

idag är beredd att börja igen. Britt, som gick i terapi och nu kan fungera bättre i politiskt arbete. Tor, hammarbetare som mött vänsterns representanter på sin arbetsplats. Pär, progressiv musiker som inte kan förmå sig att gå in i nåt förbund så länge han kan jobba politiskt med text och musik. Rodny, som blev ungtkommunist 1924 och som aldrig råkat i tvivelsmål under hela sin politiska verksamhet. Hans, som blev harmonisk av att arbeta i en organisation där alla svar kom uppifrån".

Intervjuerna ger mycket. Man känner väl igen egna tankar och reflektioner, men hur hänger de ihop med bokens titel annat än genom en av intervjuerna? Varför har man valt denna titel? Man svarar aldrig på den fråga man ställer. Istället har man på slutet återgett ett samtal med en psykoterapeut. Här försöker man hela tiden sätta åt terapeuten, men han låter sig aldrig sättas åt, och man står frågande inför vad J-Z egentligen anser. Tycker de att vänstern behöver gå i terapi eller ej? Har man använt titeln bara för att sälja boken?

De företeelser inom vänstern som intervjuerna speglar är bl a Vietnamrörelsen, musikrörelsen, inriktningen på arbetsplatserna - proletariseringsvågen, möten fem kvällar i veckan, föraktet för att man har andra intressen, sysslar med annat än politik, främlingskapet mellan människorna inom vänstern och främlingskapet mellan den aktivitet vänstern idkar och livet i övrigt. Personerna är så verkliga och övertygande att det känns som om man själv satt och pratade med dem.

Så småningom kommer man till författarens slutkapitel, 4 stycken. Tyvärr faller boken och dess idé ihop och slarvas bort. Det är rent be- drövt hur J-Z vimsar mellan olika tankegångar och inte fördjupar sig ens till en enda analys.

VÄNSTERN SES ISOLERAD

Det verkar som om J-Z ser vänstern

som helt isolerad från samhället i övrigt. De menar t ex att vänsterns befrielse måste vara dess eget verk, men de talar inte om vad dom menar med det. De konstaterar att för att ta sig ur den nuvarande återvändsgränd kan inte vänstern få vägledning hos klassikerna. Det är ju helt riktigt, men där lämnar man påståendet, och det blir liksom många andra hängande i luften. De bryr sig inte om att beröra vad det var i vårt samhälle och i världen för skeenden som gjorde att vänsterrörelsen tog fart eller vad det var i samhället som gav den dess inriktning, vad som orsakat uppsplittringen på så många olika förbund och partier eller hur klasskampens nuvarande inriktning påverkar vänstern. Detta är ju faktorer som är helt omöjliga att utelämma.

På något sätt faller de på eget grepp, i ambitionen att visa att privatliv och politik hör ihop så glömmar de samhället och politiken och verkar söka efter endast en anledning till att det, som de uttrycker det, "inte står särskilt väl till i de röda leden". Och det blir väldigt dämmt uttryckt i någonting om att "så som vänstern ser ut är den inte mänsklig, den skiter i folks problem". Detta är ju också sant, visst, men utvecklar man inte detta, tar med samhället runtomkring, klasskampen, livets alla olika skiftningar med ålder och kriser, så stannar man på ett väldigt ytligt plan. J-Z lämnar aldrig detta ytliga plan, i deras slutsatser finns idel outredda saker och saker som de blandar ihop. Mitt i alla frågor och oavslutade tankegångar så anar vi att författarna har mycket att komma med vad det gäller de här frågorna.

För att få ut något ytterligare ur boken föredrar vi att gå in på intervjuerna, speciellt två av de tidigare nämnda. De har mer att ge än J-Z:s ostrukturerade tyckande.

Rodny är född och uppvuxen mitt i klasskampen på 1920-30-talen. Hennes föräldrar tillhör arbetarklassen och de är politiskt aktiva. Hon är fast förankrad i en övertygelse och i en rörelse och hon förblir aktiv hela sitt liv. Fortfarande då hon är 69 år arbetar hon vidare, trots klasskampens

växlingar och det kalla kriget på 1950-talet. Hon verkar aldrig ha undrat eller tvekat, verkar aldrig ha stannat upp. Detta är ju en styrka hos henne, men det kan också göra det svårt för henne att förstå andra människor. Hon säger att "det är viktigt att få de riktiga perspektiven på alla möjligheter i arbetarklassens kamp än på den egna platsen i rörelsen". Sånt låter ju bra och förnuftigt. Men kan alla fungera så, det är frågan. Rodny säger själv att "hon aldrig själv haft problem med sin närmaste omgivning".

Lennart däremot har inte något särskilt stöd i sin bakgrund. Han kom med i FNL-grupperna, sedan efter skolan blev det universitetsstudier, under tiden gick han med i Förbundet Kommunist och fick så småningom en övertygelse som gjorde att han slutade studera och började jobba på en industri. Han orkade inte fortsätta jobba politiskt. "Vänstern kan inte dras med sådana som jag", säger han. Det blir i denna intervju verkligen tydligt att det är endast en viss sorts människa som orkar hålla på med politiskt organisationsarbete år ut och år in. För dom andra finns inte plats. De slås ut. Klyftan mellan organisationens arbete och ens egen verklighet blir för stor. Vänsterorganisationerna verkar oförmögna att ge sina medlemmar stöd i deras eget arbete. Man får ju lov att erkänna att det är många som har samma bakgrund som Lennart.

SLUTSATSER

J-Z:s bok har, trots sina brister, lyckats ge upphov till en hel del debatt inom vänstern och i viss mån även utanför vänstern. Det är ganska betecknande att denna debatt i huvudsak förts inom vänsterns "djupa led". Man kan tycka det vara märkligt att denna bok blivit föremål för ett sådant intensivt intresse, när man betänker att bokens huvudsakliga innehåll är en samling intervjuer, vilka redovisar känslor av alienation och passivitet som inte borde vara någon särskilt omstörtande nyhet inom vänstern. Snart sagt varje (fortfarande) aktiv har någon kompis, eller har åtminstone hört talas om någon, som ansätts av svåra kval i konflikten mellan privatliv och politiskt arbete, om inte vederbörande redan kastat in handduken.

Vad J-Z tar upp är alltså inget märkvärdigt. Det märkvärdiga är att frågan tagits upp i något annat forum än på vänsterns egna rödvinsfester, att spörsmålet kommit upp till ytan, gjorts manifest och nu grinar varje politbyrå i ansiktet; DET är bokens huvudsakliga förtjänst.

Forts. sid 15

TRAVERSEN

Klockan är 6.10. Jag dricker mitt morgonkaffe. Det surrar i skallen, ljuset från kökslampan sticker i ögonen. Varje morgon samma symptom. Kollar igenom tidningen, tycks vara det gamla vanliga. Men så fastnar blicken på en liten notis. Jag läser med tilltagande visshet.

Det måste vara han. Kan bara inte vara någon annan. Fy för fan...

Jag tror det var fjorton dagar sedan. Han ringde på dörren och bad att få låna min telefon. Visst, sa jag. Han förklarade lite omständigt att han glömt nyckeln när han for till jobbet, så nu var han uteläst. Hans sätt att redogöra gav mej intrycket av att det var en lätt omvälvande händelse för honom. Något som hände mycket sällan.

Varför han ringde på just på min dörr vet jag inte. Förvisso hade vi bott grannar i närmare fem år, men det behövs inte betyda något. Man morsar i trappan eller i hissen och sen är det inte mer med det.

Hursonhelst. Jag bjöd in honom på en kopp fika mens han väntade på fastighetsskötaren som skulle dyka upp med en huvudnyckel.

Han såg knappast vital ut där han satt med sitt kaffe på andra sidan köksbordet. Glest, grått hår och ett par nornbågade brillor som verkade för stora, för han var ganska liten och mager. Ingen superproletär precis.

Vi kom in på att snacka om jobb. Han nade sin dagliga gärning på gjuteriet, där han också var skyddsombud.

Men snart är det slut på skiten, sa han. Jag går i pension om ett år. Sen får han annan jävel ta på sej den där gröna brickan.

Så fort han förstätt att jag var intresserad av hans skyddsombudssyssla fick jag inte mycket sagt. Det var ett ämne han gärna uppehöll sig vid.

Du, det är märkvärdigt vilken inställning folk har. Jag springer och tjarar på gubbarna om skyddsföreskrifter och arbetarskydd, men icke som icke. Nä för då går inte ackorden ihop. Alltid detta snack. Då går inte ackorden ihop.

Den där lilla sketna kronan extra, den kretsar hela jobbet omkring. Att dom kommer ut därifrån i ambulans, det är en sån där grej som händer alla andra men inte dom. Det är egentligen löjligt att snacka om arbetarskydd så länge det finns ackord. Det fungerar bara inte. Om

Vi har en provisorisk travers som dom borde plockat in på nåt museum som avskräckande exempel. Då och då stöter jag på killen som sköter den och säger åt han att han ska ge fan i att använda den. Då kommer det här med ackorden igen. Han betjänar dom andra gubbarna. Är nog jävligt rädd att dom ska tycka

det fanns månadslön skulle det bli lugnare, gamla gubbar som jag kanske skulle hänga med tillåmed. Som en urvriden disktrasa, sån känner man sej när man kommer hem om kvällarna.

Händer det nåt så säger dom "Det där ska väl du sköta om, det är ju du som är skyddsombud". Men jag kan inte göra så jäkla mycket om inte dom också ställer upp och säger ifrån. Man står sej slätt som det nu är.

att han sabbar det för dom ifall han hittar på nåt. Går ifrån den eller så.

Det verkar precis som om dom tyckte att det bara var min arbetsmiljö det gällde. Men dom flesta är ju mycket yngre än jag så dom får ju gå och dras med skiten mycket längre. Men det är klart, dom här yngre förmågorna kan ju sluta och få ett nytt jobb om dom vill. Vi som är över femtio, vi får glatt stå kvar i dyngan. Men så har

det varit jämnt. Du ska veta att jag har jobbat fackligt i tjugo år snart, aktivt! Suttit i klubbstyrelser och varit kassör har jag också. Men det ska jag säga dej, ibland undrar jag vad vi har sysslat med under dom här åren. Inte ett piss mer har vi fått att säga till om. Inte ett förbannade någonting. Man ser vilka förändringar det blivit i samhället i övrigt. Har det gått framåt tio steg så har man tagit ett inom arbetarskyddet. Och det gäller inte bara det. Hela industrimiljön...

Nu ser jag att du skiner upp. Ja du, jag har nog sett dej när du stått utanför Domus och sålt nån kommunisttidning. Nä, jag har aldrig köpt nån av dej för jag är sosse och det kommer jag att förbli, hela livet skulle jag tro. Men det ska jag tala om för dej, att jag har varit kommunist jag med i min gröna ungdom. Kilbommare, men det vart bråk i partiet, det splittrades i kilbommare och sillénare. Då gick jag in i SAP. Men på den tiden var det iallafall rörelse på det hela, folk på fackmötena, nu verkar dom skita i allting. Utom färg-TV:n och fritidshuset, ja ja så är det...

Det ringde på dörren.

Nu kommer visst gubben med nyckeln. Ja du ska ha tack för kaffet och pratstunden. Man pratar så in i helvete när man kommer igång...

Det var bara kul att snacka, säger jag och känner mej lite fånig, för jag har knappast sagt tre ord. Kom igen nån gång när du har lust.

Nu sitter jag här med mitt morgonkaffe och lokalblaskan framför mej. En olycka på gjuteriet. En travers som rasat ner. "Nylén ersatte tillfälligt den ordinarie traversskötaren, som var sjukskriven, och hade ingen vana vid maskinen. Den förolyckade var 64 år och skyddsombud".

Men nu är det slut på skiten. Nu får han annan jävel ta på sej den gröna brickan.

IN

FORTS. EN BORTSLARVAD...

Men det kan inte stanna med detta. Vad vänstern behöver idag är ingenting mindre än en slags kulturrevolution, men för att en sådan inte ska bli ytlig och spontanistisk, och efter en kringgående rörelse resultera blott i upprättandet av en ny lika värdelös organisation (Både den s k rebellrörelsen 1968 och KFML(r) började som halvt anarkistiska kritikrörelser mot "byråkraterna" i KFML), så måste kritiken ta sin utgångspunkt i den sociala verklighet som vänstern är en del av. Frågan står inte: Hur hinna med både privatliv och politiskt arbete utan att någotdera kommer i kläm? utan snarare hur ska vi arbeta, vilka former för kampen och organiseringen ska vi ha. Det faktum att man överhuvudtaget känner ett "sug" till privatlivets lugna vrå ("Åh, ska det här mötet aldrig ta slut så jag får komma hem och ta mej en öl och en macka och se den där långfilmen på TV och förhoppningsvis få mej ett knull innan jag måste gå och lägga mej för att orka jobba på slutmonteringen imorgon") beror på att vänsterns kamp- och organisationsformer är så förbannat alienerande att man upplever det politiska arbetet nästan lika mördande som det "riktiga" arbete man har på dagarna, och följaktligen något som i lika hög utsträckning måste kompenseras för att man inte ska bli psykiskt nerkörd. Istället för att stärka en, ge en krafter att möta problem, ökar det politiska arbetet som det nu bedrivs behovet av kompenstation i privatlivets hägn.

En kritikrörelses huvuduppgift måste därför inte vara att diskutera olika terapiformers eventuella värde, eller det antal timmar/vecka man med förståndet i behåll kan ägna åt politiken, utan komma fram till nya kamp- och organisationsformer, sådana som berikar istället för att bryta ner. T ex sådana som innebär att man tar till vara allas initiativkraft i så stor utsträckning som möjligt, inte inskränker det hela till att låta "massan" utföra ett fåtals initiativ,

upplevs som så vardagsanknutet som möjligt, sysslar med problem som känns igen och berör de deltagande i största möjliga utsträckning, drar med så många som möjligt i det faktiska beslutsfattandet, inte bara det nominella, isolerar de professionella gaggarna och filibustersnackarna, mötesförstörarna, i så stor utsträckning som möjligt, osv, osv. Läsaren kan säkert tänka sig fortsattningen.

Låt Josephsson-Zetterbergs bok bli inledningen till en verklig debatt om vänsterns interna läge, inte bara utgångspunkten för kverulerande, terapanism och ytterligare avhopp. Strukturerade debatten, fördjupa den, rikta in den på det sätt på vilket kampen idag organiseras som en kopia på borgarsamhällets organisationsmodell - med de ideologiska perspektiv detta för med sig!

UE-HB-HF

RÅDSMAKT

Nr 8: VÄNSTERKOMMUNISMEN I TYSKLAND EFTER 1: A VÄRLDSKRIGET - en redogörelse. Allmänna Arbetarunionens program. ÄR SOVJETUNIONEN KAPITALISTISK? Kritik av maoisternas uppfattning. FÖRBUNDET KOMMUNISTIS FACKLIGA POLITIK - Kritik. PRIS: 5:-

Nr 9-10: KAF, FACKET OCH DEN SJÄLVSTÄNDIGA ORGANISERINGEN. (Del 1) HUVUDDRAGEN I EN POLITISK EKONOMI FÖR DET STATSBYRÅKRATISKA PRODUKTIONSSÄTTET ARBETARKLASSEN OCH DEN NATIONELLA BEFRIELEN. "CHOCKTREATMENT" - MILTON FRIEDMAN OCH CHILES EKONOMI. PRIS: 10:-

Beställ genom att betala in pengarna på:
postgiro 87 99 69-4
Adress: RÅDSMAKT
Box 31 102
400 32 Göteborg

FORTS. VÄSTASIEN . . .

re från Fatah och Demokratiska fronten gett sina gerillagrupper order om att underlätta framfarten för de syriska styrkorna, och den ståndpunkten har naturligtvis sin motsvarighet i PLO-ledningens kapitulation på Riad-konferensen.

Vägrarfronten tar i sin analys av läget, in situationen i hela den arabis- ka världen, och menar att imperialismens planer går ut på att skaffa sig kontroll av hela arabvärlden, inte

bara av Västasien. Inför den växande reaktionen i arabvärlden, som tagit sig uttryck i pakten mellan Iran och Irak mars -75, Säkerhetspakten för Arabiska viken, repression mot fackföreningar, vänster och borgerliga demokratier i Bahrain och Kuwait, menar PFLP att de "progressiva" regimerna i Libyen, Algeriet, Irak, Demokratiska Folkrepubliken Jemen och Somalia måste ha eniga ställningstaganden för att bygga den nationella och demokratiska kampen mot imperialismen. Denna analys är märklig i flera avseenden. Samtidigt som den analys man gör av den reaktionära utvecklingen

i Egypten och Syrien är klarsynt och utifrån en klasståndpunkt, så väddar man till regimer som Algeriet, där kommunister förföljs, och Irak, vars pakt med Iran har bidragit till PFLO:s isolering. Samtidigt som man arbetar bland proletariatet på Västbanken och får stöd för sin politik i den progressiva rörelse som växer fram där, menar man att stater som dessutom har så olika klasskaraktär som Algeriet och Sydjemen, ska kunna bygga en front mot imperialismen. En sådan front kommer att bli lätt att spräcka för Kissingers arvtagare.

Den växande reaktionen i hela arabvärlden kommer att mötas med växande motstånd. De olika regimernas klasskaraktär kommer att framstå allt tydligare. Kapitaltillväxt och industrialisering kommer att medföra bättre förutsättningar för demokratisk och revolutionär kamp. Och ur den anti-imperialistiska medvetenhet som finns hos proletariatet på Västbanken, i Syrien, Libanon och överallt där väpnad och politisk kamp har förts, kommer att växa fram revolutionär medvetenhet och självständig kamp.

M-L E

ORDFÖRKLARINGAR

Minipalestina: Jordanflodens västbank och Gaza-remsan

Vägrarfronten: Den politiska riktning inom paraplyorganisationen PLO som ej accepterar det Minipalestina som skall existera parallellt med staten Israel.

Baath-socialister: Ett all-arabiskt parti. I partiledningen sitter för närvarande representanter från Saudiarabien, Sydjemen, Libanon och Irak. En grundsten i ideologin är en all-arabisk nationalism som skall leda till socialism. Bygger klassmässigt på små egna företagare, men säger sig vilja nå framförallt arbetare och bönder. Är anti-imperialist och säger sig stödja den marxistiska teorin om klasskampen.

De har för närvarande regeringsmakten i Irak.

FORTS.

av religiös tillgivenhet mot folket, dels ett medgivande från GDUP:s Nationella Kommitté att det rådde "skarpa motsättningar mellan de organisationer som stöder GDUP"; avsaknad av förbindelse med massornas kamp (!) och utbredd misstro bland militanterna om möjligheterna för rörelsen för folkenhet att gå framåt". Ett brev lästes upp från Otelos där han kritiserade "sektarism", "kontrollism" och "kupp-makeri" inom GDUPerna som lett till att "tusentals arbetare lämnat dem".

"KOMMUNVALEN"

GDUPerna hade iallafall fått sin syrgastub: Valet till "autarkierna", dvs kommunalvalen. Under presidentvalet hade Otelos en samlande effekt, mobiliseringen för Otelos och hans program framkallade inte några svårigheter, organisationernas skiftande ideologier och divergerande taktik utifrån olika uppfattningar om den politiska situationen spelade inte någon avgörande roll under själva valet. PCP överspelades och deras anhängare och militanter fylkades en masse under GDUPernas banér. Själva stommen i vänsterns propaganda var Otelos och hans "underbarhet", fränsett vissa fel som hos honom ändå bara var tecken på "revolutionär vilja". Efter valet uppstod ett tomrum som uppfylldes av de olika partiernas uppfattningar om organisation, förhållandet partier-GDUP-folkmakts basorganisationer, taktik, det politiska läget och dess tänkbara utvecklingsvägar, etc, etc.

GDUPs tillbakagång var ett faktum som det självklara resultatet av vad de hade varit. En helt "super-strukturell" valrörelse, i den meningen att de inte hade någon verklig kontaktyta med de verkliga behoven på det lokala planet. Behov som, om än dåligt, dock uttrycktes i de lokala kamporganisationerna. Dessa var redan före valet på tillbakagång. Man kringgick problemet (de organisatoriska svagheter som klart framträdde inom basorganisationerna efter den 25 november) genom att GDUPerna byggdes upp, och basorganisationerna som under lång tid spelat så stor roll i vänsterns taktik lämnades

praktiskt taget åt sidan. Den nödvändiga uppgiften att åstadkomma ett samspel mellan basorganisationerna och GDUPerna hade samtidigt inte varit någon lätt uppgift, pga den alltmer markanta uppknytningen av de olika basorganisationerna till partiet A, B eller C. Man kan nästan påstå att just en av GDUPernas "framgångar" var det faktum att det inte fanns något nämnvärt samarbete mellan GDUP och basorganisationerna, vilket hade lett till ofrånkomliga konflikter. Det skulle t ex ha varit svårt för partilösa eller PCP-element att samarbeta med de basorganisationer som "tillhörde" UDP.

Inför kommunalvalen kan följande sammanfattning göras:

FSP är inte längre med i GDUP. De gör upp med PCP om "det förenade folkets listor" i valet.

Socialistpartiet innehar statsapparaten, med vars hjälp man gjort så många utrensningar att vänsterflygeln inom PS offentligt anklagat partiet för häxjakt (mot PCP och vänsterut). Man kan lätt räkna ut hur PCP kommer att kunna utnyttja detta i valet.

PCP kommer att återfå sina anhängare och militanter, inte bara pga själva strukturen inom partiet, utan också tack vare den rådande förvirringen inom GDUP. I de många lokala valen finns ingen samlande figur som Otelos. Där är PCP överlägsna med sina hundratals år i fängelse med martyrgloria och allt.

I det här läget går GDUP ut med fortsatt parlamentarisk politik. Samtidigt som några uttalar sig mot parlamentarismen och den illusionspolitik som är dess konsekvens, påstår GDUP:s Nationella Kommitté att "kommunerna är överlägsna organ för att skapa förbindelse med massornas kamp (!!!)... genom att mobilisera folket kring sina omedelbara intressen". Eftersom basorganisationerna inte gjorde det, skall nu vänstern satsa på att försöka klara skivan genom att erövra småbitar av statsapparaten i valet. Samtidigt som, vilket också GDUPernas "nationella möte" kunde konstatera, "den lagstiftning som skall reglera kommunernas funktioner och maktbefogenheter kommer att föreligga först efter valet". Man blir totalt förvirrad när samtidigt en arbetsgrupp under nämnda konferens förklarade att "basorganisationerna skall inte vara i kommunernas tjänst, utan tvärtom".

Vänstern, och i synnerhet PRP, betraktar trots allt GDUPerna som det enda revolutionära alternativet, och "valet som kampplattform kring konkreta problem som på detta sätt aktualiseras. Som t ex den möjlighet som öppnas att i praktiken (=valdeltagande) bevisa att kapitalismen måste avskaffas som system". Detta alltså efter två år av radikalt ifrågasättande av de flesta "valda" borgerliga institutioner. Allt sammans ger samtidigt en klar finger- visning om basorganisationernas framtida öde (Förutom sina interna svårigheter har de med större eller mindre

framgång angripits av den etablerade makten. Jordbrukskollektiv som lämnas tillbaka till de forna ägarna, fabrikskommittéer som upplöses eller integreras, fabriker som återgår till sina gamla ägare, soldaternas organisering som praktiskt taget försvann efter 25 november, enligt PRP bl a pga sin "överdrivna demokratism", etc...)

Mot denna bakgrund kan man knappast påstå, som skedde i *Arbetarmakt*, att "visserligen är GDUPerna klarare än folkkommittéerna en förtrupperorganisation av de mest medvetna delarna av arbetarklassen. Men de har en fördel, de är (trots olikheterna) mer enhetliga..."

FC

Redaktionens kommentar: FC:s utmärta artikel kom tyvärr inte med i förra numret av AM som avsett var, främst pga av platsbrist och därför att vi tyckte att numret redan hade en alltför markant slagsida åt det internationella hållet. Detta gör att FC:s artikel tyvärr är lite inaktuell. I det nuvarande läget tjänar den emellertid som en utmärkt illustration till påståendet att med korrekta informationer, en korrekt politisk teori och en smula sunt förnuft kan man åstadkomma de mest häpnadsväckande framtidsprognoser. FC:s dito har bekräftats av verkligheten på varje punkt.

AVD SJÄLVKRITIK

Angående Portugalartikeln i nr 9/76

I artikeln om GDUPerna skrev vi visserligen att vår information var bristfällig. Men det kan ändå inte ursäktas den överskattning av GDUPernas styrka som artikeln ger uttryck för.

GDUP betyder "Grupper för utveckling av folkenheten" och inte som sades i *Arbetarmakt* "utveckling av folkmakten". Det är en viss skillnad om vi ser till vad begreppen har kommit att stå för. "Folkmakten" innebär den makt som utövas av "folkmaktsorganen", dvs arbetarkommisioner, bostadskommisioner osv. Folkenheten är det maoistiska UDP:s paroll som anknyter till folkfrontsidén, teorin om enhet mellan arbetarklassen och "progressiva delar av borgarklassen".

Detta var dock ett mindre misstag i artikeln. Ett större var den nämnda överskattningen av GDUPernas roll. De hade uppstått i samband med presidentvalskampanjen för Otelos Carvalho. Det faktum att Otelos fick en massa röster togs som intäkt för att GDUPerna hade ett relativt stort inflytande i förhållande till grupperna till vänster om kommunistpartiet.

I själva verket blev GDUPerna till en tummelplats för vänstern, med PRP, UDP och MES som främsta aktörer. Det förefaller nu, efter GDUPernas kongress, som om UDP avgått med "segern".

I samband med kommunalvalen i november fick inte GDUPerna mer röster än vad vänstern tillsammans skrapade ihop i t ex parlamentsvalet. Att de överhuvudtaget ställde upp i valet, och att PRP stödde detta agerande, kan synas märkligt mot bakgrund av PRP:s tidigare agerande i parlamentsvalen (Bojkott).

Hur som helst, en sak är säker. GDUPerna är inte någon ny lovan- de revolutionär organisering.

F.d. red.

TÄLTPROJEKTET

Första maj 1977 blir det premiär för det största teater- och musikprojektet någonsin i Sveriges växlande historia.

Då slår Nationalteatern, Nynningen, Musikteatergruppen Oktober, Narren, Tidningsteatern samt ett antal frifående skådespelare och musiker sig samman för att framföra världens största cirkus. Na-

turligtvis finns i världen inte någon fast lokal som kan svara mot en föreställning av detta slag. Kanske finns det inte heller någon lokal som kan eller vill ta emot ett resande patrask av dessa dimensioner. Därför har man införskaffat *Norra Europas Näst Största Cirkustält*, en vackert blå fyrmastare, i sig bara den värd biljetten.

Spektaklet ska behandla: "Arbetarklassens historia i Sverige från 1880 tills vidare". Medlen för att skildra detta är totala; det ska trollas, balanseras på linor, slukas eld och naturligtvis spelas teater och musik i mångskiftande former.

På trettonhelgen hade Tältprojektet sitt andra seminarium på

Särö utanför Göteborg, för att diskutera praktiska saker inför den fyra månader långa turnén. ARBETARMAKT har pratat med projektets överdjävliga administratör - Francisco Ippolito - om och vad som är på gång.

Text: Håkan Forshult
Foto: Lars Møns

Berätta om idén totalteater.

En av tankarna med den här idén Tältprojektet var ju alltså, att man skulle bryta dom här gruppernas egen identitet. Att man skulle gå samman. Både Nationalteatern och Nynningen har ju olika spelsätt, olika sätt att spela teater och musik på. Dom vänder sig till lite olika publik också. Det var ju detta man hemska gärna ville pröva på, att kunna försöka jobba tillsammans. Om vi ser på hur det ser ut idag, så har vi till exempel orkester inom föreningen, bestående av musiker från Oktober, Nynningen, Nationalteatern och lite annat folk inom föreningen. Det kommer att vara en orkester på ca 16 personer och det innebär att för första gången i historien vad det gäller fria grupper, så kan den som skriver utkast, när han sitter och tänker på en scen och tänker att "där skulle jag vilja ha en stråkorkester", så kan han få det, eller "där skulle jag vilja ha en saxsektion". så kan han få det.

Hur mycket folk är det på scen ungefär?

På scenen tror jag det rör sig om 30 skådespelare och 16 musiker. Sen är tanken att t ex jag och korvförsäljaren ska kunna gå in i en masscen. Vi vill ju kunna göra enorma masscener.

Ni har snackat om att ta till vara den lokala ortens arbetarhistoria för att förbereda föreställningen.

På det första seminariet vi hade, resonerade vi om att det var väldigt viktigt att få igång en lokal aktivitet ute i landet även innan vi kommer med tältet. Vi har ju bl a gått ut till organisationer och berättat för dem att vi skulle behöva hjälp med olika saker. Sen har vi då tagit upp att vi skulle vilja att dom skulle presentera sitt politiska arbete, t ex Chilekommittén. Och Musikforum skulle kunna ordna en liten konsert från staden. All lokal aktivitet skulle man kunna ha i tältet andra dagen, när tältet står upp.

Hur är relationerna med den traditionella arbetarrörelsen?

Linjen var ju dragen: inget samarbete med socialdemokratin på något håll. Men vi ska informera

dom om vad vi gör. Därför dom ska inte kunna säga att vi inte har sökt upp dom, att vi inte har berättat. Så vi har gått upp till LO och pratat med dess informationssekreterare. Berättat om Tältprojektet och han har då talat om för oss, att: "ni tillhör vänstern utanför VPK, vid sidan om VPK, till vänster om dom. Det ska vi ha klart för oss från början, så att vi slipper att tjafsas här. Det är ni va! Vi är arbetarrörelsen (LO, SAP - och ibland VPK)." Då var det klart, va! Sen gick vi konkret på det här projektet, vilket han tyckte var väldigt ambitiöst. Från LO:s sida kan man ju inte direkt gå in och stödja det, eftersom det inte är deras initiativ, eller ABF:s eller SAP:s. Och han hoppades att det skulle gå bra för oss. Var det en bra föreställning, och med det menade han att om innehållet i den skulle passa med deras syn, så skulle dom t o m kunna gå ut och stödja oss den dan vi turnerar. Vi upplevde det mera som att vi informerade LO och att dom på något sätt garanterade att dom inte skulle motarbeta oss idag i alla fall.

Sen har vi varit uppe till ABF centralt i Stockholm och presenterat det här projektet. Och vi går ju då ut: kan ni stödja oss med pengar? Och dom svarade, att dom var inte intresserade. På grund av, att dom ingen aktivitet har på sommaren. Och dom ville ha föreningsteater, alltså två - tre gubbar som gör en liten pjäs om \$32 eller om anti-rökning eller om såna saker. Trots att dom har fått över 12 miljoner i extra anslag för att stödja olika typer av kulturverksamhet.

Sen har Folkparkerna hört av sej till oss centralt från Stockholm och var väldigt intresserade att centralt gå ut med information om Tältprojektet till samtliga parker i landet. Dom tyckte det skulle vara en väldigt fin idé om vi kunde spela i parkerna. Nu var det en tjänstemans initiativ och vi diskuterade det här väldigt noga. Folkparkerna är väldigt hårt knutna till den sk rörelsen, väldigt lojala mot den. Det här är en väldigt kontroversiell sak som vi kommer med. Varje folkpark bestämmer själv över sin verksamhet och i och med att dom väldigt mycket har hamnat i en kommersiell sväng, så vet vi att dom kan ju aldrig köpa en föreställning, dom kan ju aldrig

gå in och garantera oss alla dessa pengar. Så att vi har lagt vår turné så att vi har cirkusplatser på alla ställen. Men däremot kommer vi nu att vända oss till folkparker-na centralt: här är vår turnéplan! Där dom är intresserade av att ta oss till parken, där avbeställer vi bara den traditionella cirkusplatsen. Vi går gärna in i parken, det är vi väldigt intresserade av.

Sen kommer det, vad det gäller fackföreningarna. Det är ju ett stort problem som vi alltid har haft: hur när vi ut till arbetarklassen. Och på LO uppmanade dom oss att skriva till varje stor fackföreningstidning och berätta om vårt projekt och att skriva att vi vill komma i kontakt med gamla arbetare som har varit med och byggt upp fackföreningarna. Som har varit politiskt aktiva, både socialdemokrater och kommunister, för att på det viset kunna få kontakter inom fackföreningsrörelsen. Nu har vi haft så lite resurser att kunna följa upp det ordentligt, men nu har vi tillsatt en grupp som bara ska jobba med dom grejorna. Vi ska ge ut en ny folder som mera konkret presenterar det här projektet, i organisation, form, innehåll. Sen har vi ju själva kamrater som är politiskt aktiva och som finns på arbetsplatser och i fackföreningar. Det är en del som vi har missat väldigt mycket, vi vill ju verkligen få ut information på arbetsplatserna att det här tältprojektet finns till. Och att på något sätt kunna få igång någon typ av biljettförsäljning på arbetsplatserna och också diskussioner.

Och att ni kanske kan få in en hel del erfarenheter från dessa arbetare?

Ja. Precis. Vi har ju nu, väldigt mycket när vi uttalat oss i pressen, bett att folk ska skicka in material och dokument.

Har det kommit mycket?

Det har kommit en hel del, men vi behöver ännu mera material! Och även från unga arbetare. Det finns ju trots allt ett 50-, 60- och 70-tal, som är det svåraste för oss att skildra. 50-talet är ju just en sån epok där det är så lite skrivet. Utarbetat, ordentligt analyserat marxistiskt. Det finns

jädrigt lite sånt material. Utan det är det mest subjektiva intryck.

Arbetarrörelsens historia under hundra år. Hur har ni balanserat er fram där? Arbetarrörelsens historia är ju alltid olika, beroende på vilken riktning inom arbetarrörelsen som skriver dess historia.

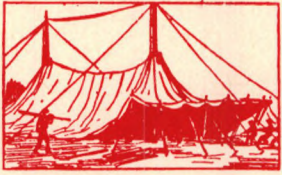
Det är ju en fråga som ständigt kommer upp. Liksom ni måste vi verkligen ta upp dom här jätta revisionisternas utveckling och såna saker. Vi är ju en grupp, vi är ju framförallt dom här olika teatergrupperna, vi är ju inget parti. Många av oss har ju inte en stor skolning historiskt och ekonomiskt. Vi har tagit till oss kamrater som vi har haft förtroende för, som har jobbat med dom här sakerna väldigt många år, bl a Bernt Kennerström från Arkiv för arbetarrörelsens historia. Han är då t ex VPK-are, men en jädra häftig VPK-are. Och han hjälpte oss då på Hindås-seminariet att lägga upp det här. Han hade en historisk genomgång.

Och sen hade vi till hjälp Sune Sunesson som har specialiserat sej på fackföreningsrörelsen. Och vi upplevde deras föredrag som jävligt odogmatiska.

Vi har ju läst mycket socialdemokratisk historieskrivning och mycket upplever vi som eftertätionaliseringar. Det kan vi ju säga att dom har ju haft folk som har satt sej och skrivit om hela historien. Det finns ju tusen olika sätt, men dom har verkligen skrivit om historien så att det har passerat deras politiska linje. Och den historibeskrivningen kommer vi inte att ta upp! Vad vi försöker att utgå ifrån är klassen som sådan, deras historia, deras kamp och dom fel, dom misstag, dom segrar dom har gjort, så att vi idag ska kunna lära oss.

Här har det gjorts misstag, grundliga misstag, som man fan nästan aldrig vill dra lärdom av. Alltså konkreta saker. Sen får man gå in på vad svårigheten ligger. Hur belyser man dom, hur tar man fram dom här motsättningarna, hur visar vi på att det här brottet är begånget. Många menar på att socialdemokraterna har fel ideologi, många tycker att dom har ingen ideologi.

Forts nästa sida

Forts från föregående sida

Men väldigt få tar upp just det här: att det har ju inte förts en ideologisk debatt. Man har fråntagit klassen det bästa vapnet, kunskapen om sin egen klass. Den är borta. Och den måste fram i föreställningen. Sen är det ju självklart att säkert kommer vi att få kritik från alla håll: "varför har ni inte tagit upp det", "och va fan menar ni med att skildra det på det viset, så var det ju inte alls va". Vi har tänkt försöka jobba så att varje scen som kommer fram i föreställningen skall va dokumenterad - där har vi läst den och den boken, där har vi intervjuat den och den arbetaren. Så att man kan lägga fram: så har vi jobbat, så har vi studerat, så har vi analyserat. I stort - och det här är resultatet av oss 60 personer, det är vårat bidrag. Och där hoppas vi att vi kan få igång en diskussion.

Jag kan tänka mej ungefär fyra stycken skiljevägar i arbetarhistorien, som kan vara problematiska. Den första kanske inte är så svår, det är Första Internationalen och brytningen mellan marxister och anarkister, men jag gissar ni säger er vara marxister i botten, eller säger ni såpass mycket? Eller säger ni er vara socialister så där i allmänhet?

Många upplever sej väl som socialister i den föreningen, det kanske finns t.o.m. humanistiska socialister i det här gänget. Och många anser sig ha en marxistisk skolning, dom har ett sätt att kunna analysera det dom läser och studerar. Där ligger väl tyngden. Så fungerar det alltid inom en liten grupp eller en stor grupp - det finns en kärna av kamrater som antingen har en större kunskap, som har större intressen, inte som helhet i arbetet, utan just vad det gäller innehållet i föreställningen, det man jobbar med. Och jag vet från Narren har vi haft många diskussioner. Många kamrater har upplevt en grupp som har styrt, den gruppen har hela tiden fått jobba mer och mer. Man kan ju liksom inte skänka över kunskap. Den måste man ta till sig. Så det ställs dom kraven från en stor del av föreningen, att det skall va en marxistisk analys på historien. Den skall ligga i botten. Sen gäller det för dom andra kamraterna att försöka ta sig den kunskapen hellre än att tänka: "jag har den inte, kan inte analysera utifrån den". Det problemet finns alltid. Men det får inte hindra att kamrater är med i arbetet, och vi försöker ju verkligen att ta upp det. Även när det kommer till manusdiskussioner. Vi vill ju att vi skall gå ut enade kring det. Det är ju inte sagt alla måste ha all kunskap för varenda djävla scen, men då skall man kunna hänvisa: att det kan den och den kamraten berättat. Så har vi alltid jobbat på Narren, det är bara att fortsätta vidare. När vi har diskuterat med vår publik, då har man sagt: "att det här är den kunskapen vi har". Men vad var det du tänkte på med den här andra punkten då?

Andra punkten är inga problem, det är ju reformismen kontra kommunismen. Men den tredje punkten: brytningen mellan bolsjevismen och vänsterkommunismen på 10-20-talet i Tyskland t.ex., där kommer man ju att följa två helt olika linjer genom historien.

Det är något som det kommer att uppstå en väldigt stor diskussion om. Jag kan faktiskt inte idag säga om vi kommer att följa den eller den linjen, men vi har haft diskussioner, ganska stora diskussioner om detta.

Man måste försöka, som jag fattat, att försöka återge historien. Man skall inte säga: "Så här är det kamrater". Utan man skall förklara att "Här fanns det två linjer och här är konsekvenserna". Vi vill inte stylta upp en massa hjältar: Våra hjältar, våra ideal, som vissa grupper gör i det här landet. Ibland har arbetarklassen gjort enorma misstag. Och vi måste ju kunna ta upp verkligheten, försöka ta upp: så här var det, sen får man själv ta ställning och resonera sig fram. Vi vill ju alltså att även äldre människor skall kunna känna igen sig i föreställningen. Sen kan det hända att dom förnekar den: så var det inte alls. Men vi måste göra allt för att människor själva skall börja tänka.

Risken är väl inte så stor i en sådan här stor grupp med en god kombination av olika åsikter, att man skall skriva nån slags partihistoria, från nån speciell vinkel. Det är helt uteslutet.

Det är väldigt många som tror det

STÖD

PG: 12 52 52-7

från vissa håll: dom förstår inte det. Det måste vara så att det måste bli VPK:s historieskrivning eller r:arnas syn på facklegalismen eller nåt sånt, tror dom.

Den fjärde problematiska punkten i historien, det är ju Kina-Sovjet, KKP:s s.k. brott med revisionismen o.s.v.

Vi fick ju en fråga av några Kina-anhängare. Det var om vi hade diskuterat vilka länder som var socialistiska. Då sa vi så här: "vi tycker att Sovjet inte är ett socialistiskt land", så var den diskussionen slut.

Vad kommer mer upp?

Vad jag skulle tro borde komma upp, det är utvecklingen innan 1968, alltså då studentrörelsen radikaliserades, vilket har betytt historiskt väldigt mycket här i Sverige. Se bara på Vietnamrörelsen. Vi kommer ju inte att ta upp hela djävla vänstern med alla motsättningar, men vi måste ju ändå ta upp den historiska processen.

En del menar på att vi har vissa anarkistiska drag i föreningen. Jag upplever att vi har kommit många gånger längre än vänstern vad det gäller det här kulturarbetet. Och att hitta idéer. Just det att vi inte har låst oss på det viset. Men vi kan inte hålla på med det i tid och evighet, vi måste kunna ena oss.

Nånstans måste vi mötas, kunna arbeta tillsammans, om vi verkligen vill förverkliga den här parollen FÖR SOCIALISMEN. Många inom föreningen är väldigt klara över den här saken och en del är kanske inte riktigt klara, utan ser det som en utveckling. Och våra intentioner är att vänstern skall kunna lära sig nånting. Många hoppas att vi skall kunna få större kontakt med arbetarklassen genom att använda den här formen, att gå ut så här brett och stort. Och att konstnärerna vidgar sina synfält mycket mer.

Hur mycket publik kan man stuva in i tältet?

Vi hoppas kunna stuva in 1500 personer. Det måste komma minst 1000 personer om vi skall få det här att gå ihop.

Ekonomiska läget, hur är det?

Först då vi presenterade t.ex. den här fantastiska scenografin så sätter sej en ekonom och räknar på det och då visar det sej att vi har en budget på 4 miljoner och ett under-skott på 750.000 kr. Men då skall du veta att vi räknar ju att vi ska få in 1000 pers per föreställning och biljettpriset skall ligga på 25-30 kr.

Vilka kom egentligen på det här med tältprojektet? Vilka kom med initiativet?

Det är så här att från Narrens sida, när man har gjort dom här arbetarpjäserna, då har man ju bara tagit upp gruvarbetarnas situation, man har tagit upp gruvstrejken. Då började man fundera på det här med arbetarklassens historia. Nu har ju Narren gjort en pjäs som handlade om det här. "En rövarhistoria" efter Historieboken. Och Nationalteatern gjorde den här "Tjyveriaktiebolaget". Och sen du vet när man träffas ibland så snackar man och då kommer man på att det vore ju väldigt fint att kunna göra en sån pjäs om arbetarklassen.

Hur kom cirkustältet in egentligen?

Jag vet inte hur det egentligen kom in, men jag vet att dom kom in på det här att det vore säkert en enorm djävla grej att bryta med alla former. Att ha en lokal som du tar med dej hela tiden. Som du kan ställa i princip var som helst. Det vore ett nytt sätt att nå ut till folk, just i den här cirkusformen. Det har man gått och grunnat på. Sen blir det liksom aldrig någonting av som vanligt. Men då sa den här Nationalteatern liksom: Nu drar vi igång det, nu sätter vi igång! Och då tog man kontakt med dom grupper man ville jobba med. Där var ju Nynningen spikad. Sen tog man kontakt med musikteatergruppen Oktober och Tidningsteatern. Dom var väldigt positiva till det här.

Ni börjar första maj och ni ska vara klara i slutet av september.

Ja, så är det tänkt. Vi börjar med en åtta - nio föreställningar i Göteborg på raken. Vi ska spela in en skiva under den tiden, som Nacksving ska göra. Och då kan det vara bra att man har lite fler dagar på sej att jobba med plattan, att redigera och ha sej och sen köra in föreställningen. Sen ska vi ha LP:n med oss ut på turnén...

MÖTEN

STOCKHOLM

FAM:s stockholmsavdelning kommer att under februari hålla fyra möten kring några viktiga punkter i förbundets politik. De är avsedda såväl som introduktion för de som vill veta vad förbundet står för, som för dem som vill fråga och diskutera. Följande ämnen kommer att tas upp:

Lördag 12 februari:
VAD ÄR OCH VAD VILL FÖRBUNDET ARBETARMAKT?

Lördag 19 februari:
SOVJET OCH KINA: ARBETARKLASSENS, BOR-GARKLASSENS ELLER STATSBYRAKRATINS DIKTATUR?

Lördag 26 februari:
ARBETARKLASSEN, FACKET OCH DEN SJÄLVSTÄNDIGA KAMPEN.

Lördag 5 mars:
DEN SOCIALISM VI KÄMPAR FÖR.

Tid för samtliga möten är 14.00. Mötena hålls i ARBETARPRESS:s lokal, Källarvåningen Erik Segersälls väg 7, Aspudden. Den ligger precis mitt emot uppgången från Aspuddens T-banestation.

Varje möte kommer att inledas med ett kortare anförande. Därefter kommer vi att diskutera i grupper och debattera tillsammans. Fika finnes.

ALLA SYMPATISÖRER OCH INTRESSERADE.

MÖT

UPP!

I samband med det första mötet, den 12/2 kommer vi att organisera studiecirkel kring förbundets politik och marxismen.

Efter mötesserien hade vi tänkt samla de som är intresserade av förbundets politik, att tillsammans med medlemmar arbeta med att utforma avdelningens propagande före och efter 1:a maj

Om du som är intresserad av cirkel och/eller propagandarbetet, hör av dej! Antingen kommer du på mötena eller så ringer eller skriver du till:

Förbundet Arbetarmakt
Stockholmsavdelningen
Box 49 035
100 28 Stockholm 49
tel. 08/19 50 86

VI HÖRS!

OBS!

Den fortsättning på artikeln KAF, facket och den självständiga organiseringen, vars första del publicerades i RÅDSMAKT nr 9-10, kunde vi tyvärr inte publicera i detta nummer av Arbetarmakt, som planerat var. Den skulle ta minst halva tidningen i anspråk. Vi kommer därför att publicera den i annat forum längre fram.